

**CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI**

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

powiatu biłgorajskiego za 2025

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Biłgoraju
ul. gen. H. Dąbrowskiego 15, 23-400 Biłgoraj

Biłgoraj, marzec 2026 r.

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	str. 3
II.	Epidemiologia.....	str. 5
III.	Egzekucja obowiązku szczepień ochronnych.....	str. 14
IV.	Obiekty Żywnościowo żywieniowe.....	str. 16
V.	Higiena Komunalna.....	str. 36
VI.	Higiena Dzieci i Młodzieży.....	str. 41
VII.	Higiena Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami.....	str. 46
VIII.	Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	str. 52
IX.	Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia.....	str. 52

Wprowadzenie

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1681 km², którą zamieszkuje 96 098 ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 6 miast.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, nadzoru nad chemikaliami i produktami kosmetycznymi, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Wykonywanie ww. zadań, określonych w ustawie z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

W ścisłej współpracy z pionem nadzoru sanitarnego funkcjonuje baza laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Specjalistyczne, o szerokim i elastycznym zakresie badań laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Lublinie oraz laboratoria w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych tworzą zintegrowany system badań laboratoryjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubelskiego, w ramach którego wykonywane są badania środowiskowe, epidemiologiczne, żywności i wody, powietrza oraz pomiary radiacyjne.

Badania żywności wykonywane są przez współpracujące laboratoria akredytowane Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Kielcach, Białymstoku, Wrocławiu, Skierniewicach, Opolu, Bydgoszczy, Rzeszowie, Łodzi, Zamościu, a także przez laboratorium Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania w poszczególnych komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań. Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Biłgoraju (PPIS) monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Ponadto funkcjonują również systemy teleinformatyczne m.in. tj. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – iRASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz System Monitorowania Informacji o Dopalaczach – SMIOD – uruchamiany w przypadku stwierdzenia zatruc środków zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

W 2025 r. w Państwowej Inspekcji Sanitarnej wdrożono system Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD RP), który jest elementem szerokiej cyfryzacji administracji publicznej w Polsce. Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją (EZD) jest systemem teleinformatycznym do elektronicznego zarządzania dokumentacją umożliwiającym wykonywanie czynności kancelaryjnych, dokumentowanie przebiegu załatwiania spraw, gromadzenie i tworzenie dokumentów elektronicznych oraz podpisywanie dokumentów bezpośrednio w aplikacji, co przekłada się na przyspieszenie realizacji spraw na rzecz obywateli.

Epidemiologia

W 2025 roku głównym celem działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu biłgorajskiego było przeciwdziałanie powstawaniu chorób zakaźnych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, prowadzenie nadzoru nad realizacją szczepień ochronnych oraz dystrybucją szczepionek. Prowadząc działalność w zakresie zapobiegawczym oraz bieżący nadzór sanitarny współpracowano z lekarzami rodzinnymi, lekarzami zatrudnionymi w szpitalach oraz z Powiatowym Lekarzem Weterynarii.

Choroby układu oddechowego

Grypa

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. i 2025 r. w powiecie biłgorajskim zarejestrowano łącznie 2248 przypadków grypy:

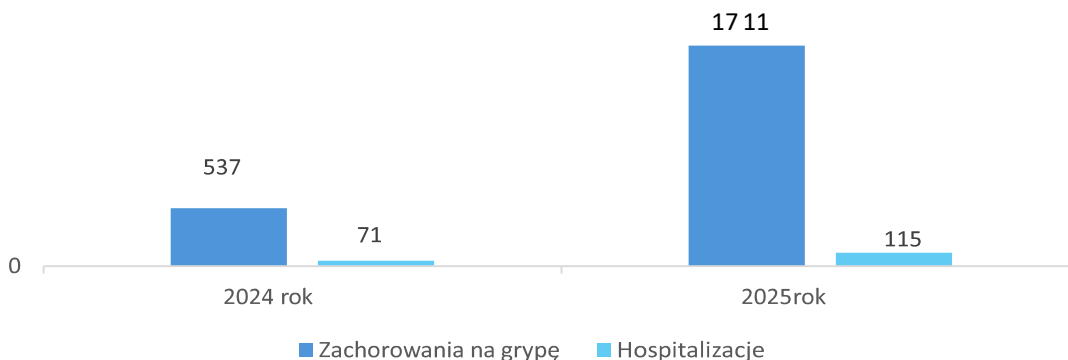
2024 r.

- 46 przypadków potwierdzono badaniem RT-PCR
- 491 przypadków szybkim testem antygenowym
- 0 przypadków uznano za prawdopodobne na podstawie powiązania epidemiologicznego (transmisja człowiek–człowiek).

2025 r.

- 40 przypadków potwierdzono badaniem RT-PCR
- 1671 przypadków szybkim testem antygenowym
- 0 przypadków uznano za prawdopodobne na podstawie powiązania epidemiologicznego (transmisja człowiek–człowiek).

Grypa zachorowania i hospitalizacje

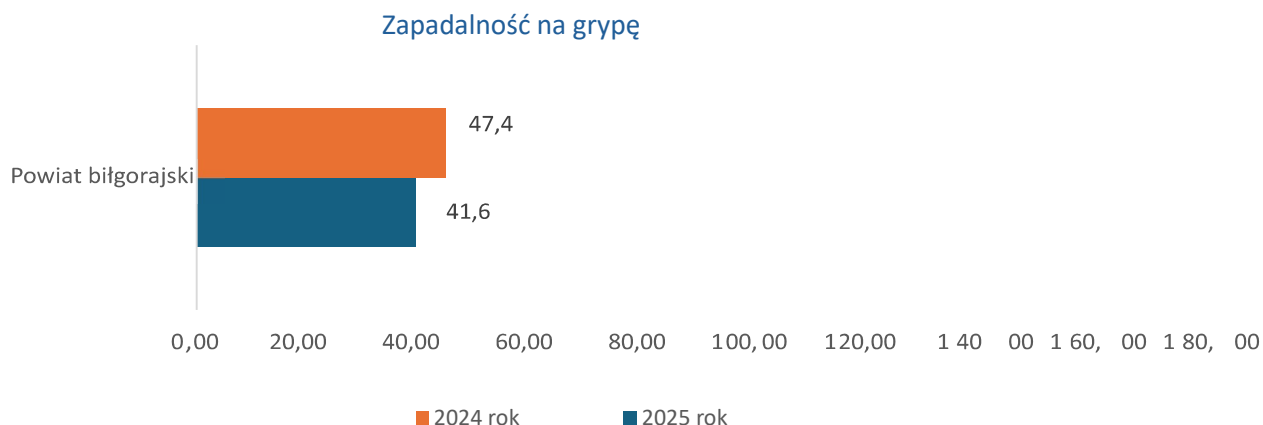

Wykres 1. Liczba zachorowań na grypę i hospitalizacji z powodu grypy w powiecie biłgorajskim w 2024 i 2025 r.

Z powodu objawów chorobowych hospitalizacji wymagało 186 osób (0,09 wszystkich chorych na grypę).

Dla porównania, w 2024 r. odnotowano 537 przypadków grypy, w tym 46 potwierdzonych RT-PCR (zapadalność 47,35) i 491 testami antygenowymi (współczynnik zapadalności 55,3). Hospitalizowano wówczas 71 osób (0,14 wszystkich chorych na grypę).

W 2025 r. odnotowano 1711 przypadków grypy, w tym 40 potwierdzonych RT-PCR (zapadalność 41,9,6) i 1671 testami antygenowymi (zapadalności 173,9)

Wykres 2. Zapadalność na gripę w powiecie biłgorajskim w 2024 i 2025 r.

Wskaźnik zapadalności w 2025 r. w powiecie biłgorajskim wynosił 173,9 na 10 tys. mieszkańców, co stanowi prawie trzykrotny wzrost w porównaniu do analogicznego okresu 2024 r.

SENTINEL

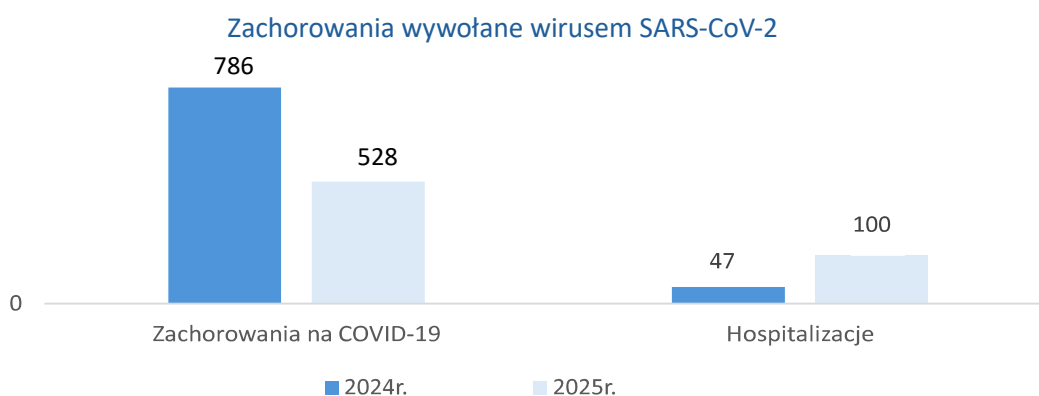
to zintegrowany systemem nadzoru wirusologicznego i epidemiologicznego nad gripą w Polsce. Celem programu jest monitorowanie aktywności wirusa grypy i pozyskiwanie danych na temat infekcji w Polsce. W ramach programu nadzoru nad gripą SENTINEL z powodu małej ilości liczby zachorowań z podejrzeniem grypy badań nie pobrano

SARS-CoV-2/COVID-19

W roku 2024 r. w powiecie biłgorajskim zarejestrowano 786 zachorowań, (zapadalność 80,90), hospitalizacji wymagało: 47 osób (0,06% wszystkich chorych na COVID-19).

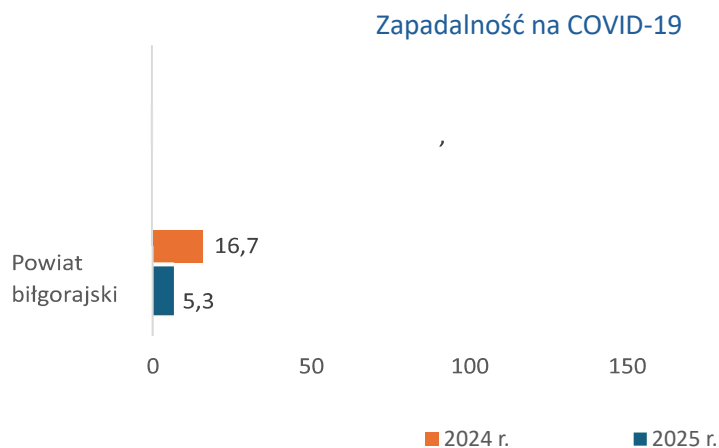
W 2025 r. zarejestrowano 528 zachorowań, (zapadalność 54,94), hospitalizacji wymagało: 100 osób (0,19 wszystkich chorych na COVID-19).

Przypadków możliwych i prawdopodobnych nie zgłoszono.

Wykres 3. Zachorowania wywołane wirusem SARS-CoV-2 w powiecie biłgorajskim 2024 i 2025 r.

Dla porównania, w 2024 r. odnotowano 786 przypadki, hospitalizacji wymagało 47 osób (16,7%), natomiast w 2025 r. odnotowano 528 przypadki, hospitalizacji wymagało 100 osób (5,3%).

Wykres 4. Wskaźnik zapadalności na COVID-19 w powiecie biłgorajskim i Polsce w 2024 i 2025 r.

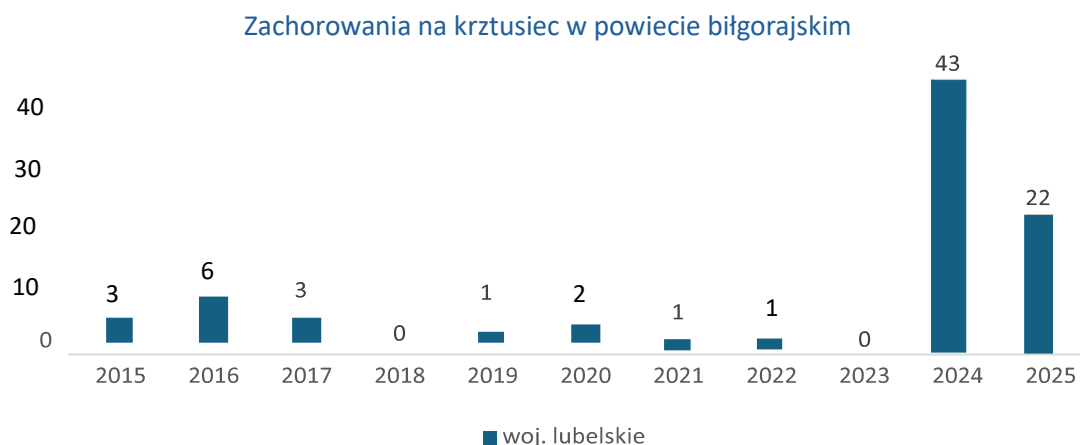
Wskaźnik zapadalności w powiecie biłgorajskim w 2025 r. wynosił 16,7 na 10 tys. mieszkańców i był znacząco niższy niż w 2024 r. - 5,3.

Krztusiec

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim zarejestrowano:

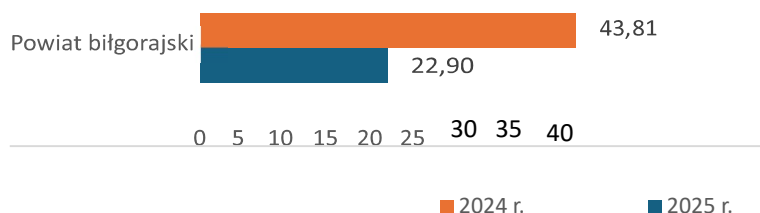
- 22 zachorowania na krztusiec. W analogicznym okresie 2024 r. zarejestrowano 43 przypadki – oznacza to ponad dwukrotny spadek zachorowań na krztusiec w 2025 r.
- 3 przypadki potwierdzono badaniami laboratoryjnymi (w 2024 r.)
- Hospitalizacji wymagało w 2025 r.- 12 pacjentów, natomiast w 2024 r.- 25 pacjentów.

Zapadalność w powiecie biłgorajskim wynosiła 54,5 na 10 tys. mieszkańców, podczas gdy w 2024 r. – 58,1. Dla porównania w Polsce wskaźnik zapadalności na krztusiec wynosił 23,79, również był znacząco wyższy niż w poprzednim roku (14,91).

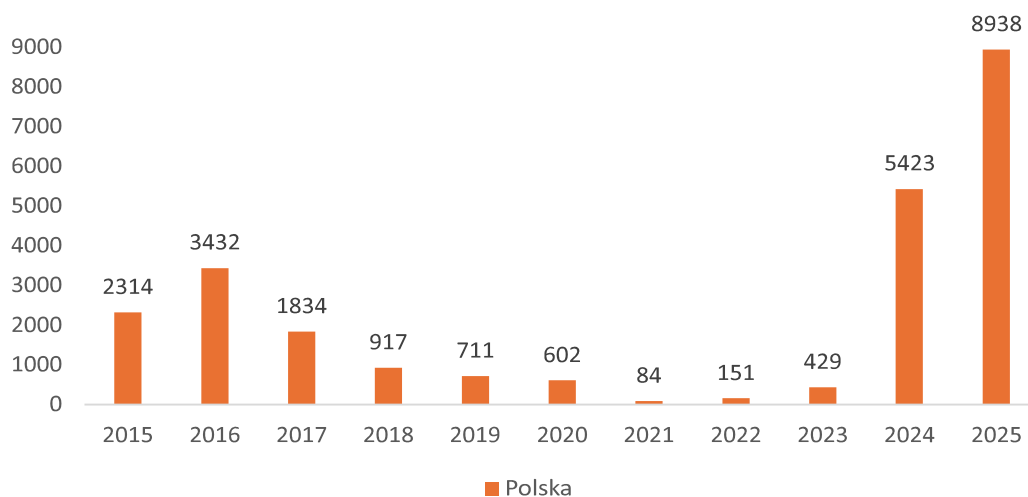
Wykres 5. Zachorowania na krztusiec w powiecie biłgorajskim w latach 2015-2025 r.

Zapadalność na krztusiec

Wykres 6. Wskaźnik zapadalności na krztusiec w powiecie biłgorajskim w roku 2024 i 2025 r.

Zachorowania na krztusiec w Polsce

Wykres 7. Zachorowania na krztusiec w Polsce - w latach 2015-2024 r.

Wzrost liczby przypadków wpisuje się w cykliczne epidemie wyrównawcze obserwowane co 4-5 lat. Ostatni szczyt wystąpił w 2016 r. (6856 przypadków w Polsce, 6 w powiecie biłgorajskim). Zdaniem Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC - European Centre for Disease Prevention and Control) aktualny wzrost może być związany m.in. z obniżeniem stanu zaszczepienia w niektórych grupach populacji oraz spadkiem zachorowań w okresie pandemii COVID-19.

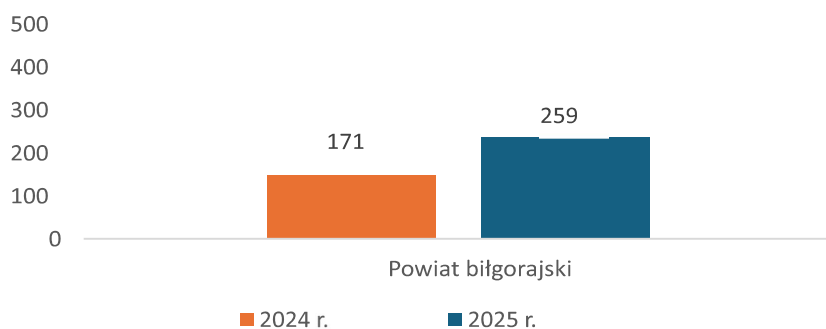
RSV (syncytialny wirus oddechowy)

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim zarejestrowano:

- 259 przypadków zachorowań wywołanych przez wirus RSV. (W tym 80 przypadków dotyczyło dzieci poniżej 2 roku życia). W analogicznym okresie 2024 r. zarejestrowano 171 przypadki (w tym 71 przypadki dotyczyły dzieci poniżej 2 roku życia) – oznacza to około dwukrotny wzrost zachorowań
- Hospitalizacji wymagało 73 pacjentów, w tym 37 dzieci do 2-go roku życia.

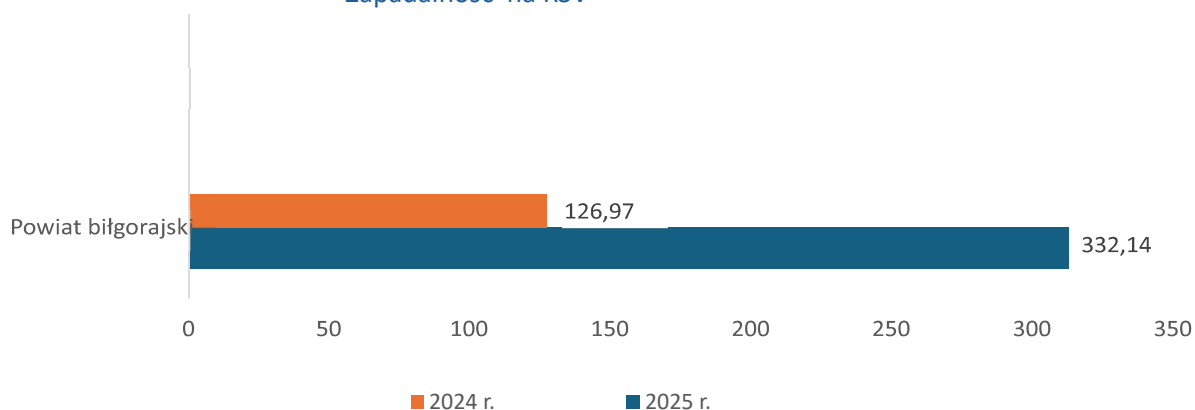
Zapadalność w powiecie biłgorajskim wynosiła 100,00 na 10 tys. mieszkańców, co jest wartością niższą niż średnia krajowa (243,53).

Zachorowania na RSV

Wykres 8. Zachorowania na RSV w powiecie biłgorajskim w latach 2024 i 2025 r.

Zapadalność na RSV

Wykres 9. Wskaźnik zapadalności na RSV w powiecie biłgorajskim i w Polsce za 2024 i 2025 r.

Legionelloza

W 2024 i 2025 r. w powiecie biłgorajskim nie zarejestrowano zachorowań na legionellę.

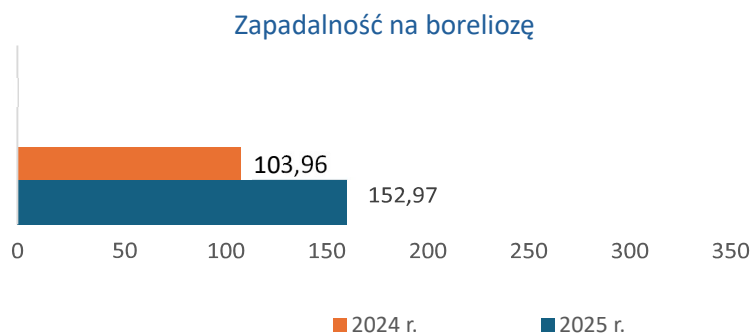
Choroby przenoszone przez kleszcze

Borelioza z Lyme

W 2025 r. na terenie powiatu biłgorajskiego odnotowano wzrost zachorowań na boreliozę z Lyme w porównaniu z analogicznym okresem roku 2024. Zarejestrowano:

- 147 przypadków zachorowań na boreliozę a w roku w 2024 -101 w tym jedna neuroborelioza.
- Hospitalizowano 9 osób (16,34 % wszystkich zachorowań na boreliozę).

Zapadalność w powiecie wyniosła 152,97 na 100 tys. mieszkańców, natomiast w 2024 r. wynosił 103,96. Najwięcej zachorowań zgłoszono wśród mieszkańców wsi:

Wykres 10. Wskaźnik zapadalności na boreliozę w powiecie biłgorajskim w 2024 i 2025 r.

Neuroborelioza

W 2025 r. w powiecie nie zarejestrowano neuroboreliozy, natomiast w roku 2024 zarejestrowano 1 przypadek neuroboreliozy, który wymagał hospitalizacji.

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim odnotowano 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu, osoba wymagała hospitalizacji. Natomiast w roku 2024 nie zarejestrowano żadnego przypadku.

Zakażenia HIV, zachorowania na AIDS

W 2025 r. w powie zarejestrowano:

- 2 nowo wykrytych zakażeń HIV, obie osoby były hospitalizowane, natomiast w 2024 r. zgłoszono 1 przypadek, który nie wymagał hospitalizacji.

Zapadalność na 100 tys. mieszkańców powiatu wyniosła w roku 2025- 2,09 i była wyższa od zapadalności, w tym samym okresie w 2024 r.- 1,03.

Inwazyjna choroba wywołwana przez *Streptococcus pneumoniae*

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim nie zarejestrowano zachorowań, natomiast w 2024 r. ogółem zarejestrowano: 3 przypadki zachorowań wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae*- posocznice, wszystkie wymagały hospitalizacji.

Zapadalność na 100 tys. mieszkańców powiatu wyniosła 3,09.

Odra

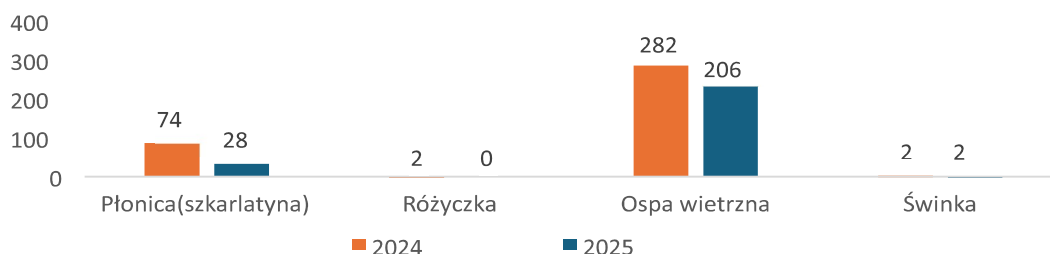
W 2025 r. na terenie powiatu biłgorajskiego zarejestrowano 1 zachorowanie na odrę, współczynnik zapadalności 1,04. W 2024 r. nie odnotowano zachorowań na odrę.

W zapobieganiu odrze najważniejsze są szczepienia ochronne. Obecnie w Polsce dostępna jest tylko szczepionka skojarzona przeciwko odrze, śwince i różyczce. Zgodnie z obowiązującym w Polsce Programem Szczepień Ochronnych podstawowe szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce podaje się w 13-15 miesiącu życia, natomiast dawkę przypominającą w 6 roku życia. Ponadto zaleca się szczepienie osób dorosłych, które nie przechorowały odry ani nie były szczepione.

Szczepienia przeciwko odrze cechują się bardzo wysoką efektywnością. Po podaniu pierwszej dawki odporność uzyskuje ok. 95-98% osób zaszczepionych. Podanie drugiej dawki pozwala osiągnąć odporność u prawie 100% osób zaszczepionych.

Wybrane choroby zakaźne

Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w powiecie biłgorajskim

Wykres 11. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w powiecie biłgorajskim 2024 i 2025 r.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne		
Jednostka chorobowa	2025 r.	2024 r.
	Płonica (szkarlatyna)	29,14
Różyczka	-	2,04
Ospa wietrzna	214,4	290,2
Świnka	2,04	2,04

Tabela 1. Wskaźnik zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie biłgorajskim 2025 i 2024 r

Zakażenia krwiopochodne

Zachorowania na WZW

WZW A i WZW B: w 2025 r. na terenie powiatu biłgorajskiego zarejestrowano 1 zachorowanie na WZW A i 1 zachorowanie na WZW B, osoby wymagały hospitalizacji. Ponadto zarejestrowano 4 zachorowania na WZW C osoby nie wymagały hospitalizacji, zapadalność 4,17, a w roku 2024 r. zarejestrowano 5 zachorowań, osoby nie wymagały hospitalizacji, zapadalność wyniosła 5,15.

Ogniska zarejestrowane w powiecie biłgorajskim

W 2025 r. zarejestrowano ogniska:

- SARS-CoV-2- 3 ogniska: 1 ognisko w ZOL Tarnogród, zachorowało 6 osób i 2 ogniska w Oddz. Wewnętrznym w ARION Szpitalu Sp. z o.o. w restrukturyzacji, łącznie zachorowało 12 osób.
- rotawirusy- 4 ogniska, łącznie zachorowało 8 osób (ogniska rodzinne).
- norowirusy- 1 ognisko, 2 osoby (ognisko rodzinne).
- grypa- 1 Ognisko, Oddz. Kardiologiczny w ARION Szpitalu Sp. z o.o. w restrukturyzacji, łącznie zachorowało 6 osób.

W 2024 r. zarejestrowano ogniska:

- Salmonella enteritidis- 2 ogniska, łącznie zachorowało 6 osób (ogniska rodzinne).

Wybrane choroby zakaźne przewodu pokarmowego

Salmonellozy

W 2025 r. zgłoszono: 19 zachorowań z tego 16 osób było hospitalizowanych, współczynnik zapadalności na 100 tys. ludności- 19,8.

W 2024 r. zgłoszono: 18 zachorowań w tym 17 Salmonella enteritidis, 1 Salmonella Typhimurium, 14 osób było hospitalizowanych, współczynnik zapadalności na 100 tys. ludności- 18,5.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez:

Clostridium difficile:

W 2025 r. zarejestrowano:

- 44 zakażeń, wszystkie osoby były hospitalizowane

Współczynnik zapadalności na 100 tys. ludności wyniósł 45,79

W 2024 r. zarejestrowano:

- 50 zakażeń, 49 osób było hospitalizowanych

Współczynnik zapadalności na 100 tys. ludności wyniósł 51,47

Campylobacter:

W 2025 r. i w 2024 r. nie zgłoszono zachorowań.

Wirusowe zakażenia jelitowe wywołanych przez:

Rotawirusy - 42 przypadków zachorowań, współczynnik zapadalności na 100 tys. dla powiatu biłgorajskiego – 43,71, natomiast w analogicznym okresie 2024 r. zachorowań było 67, zapadalność wynosiła 68,96.

Norowirusy - 28 przypadki zachorowań (współczynnik zapadalności na 100 tys. ludności powiatu biłgorajskiego – 29,14) podczas gdy w 2024 r. odnotowano 24 przypadki zakażeń norowirusowych, zapadalność wynosiła – 2,47.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A – „choroba brudnych rąk”

W 2025 r. zarejestrowano 1 zachorowanie i w 2024 r. zarejestrowano 1 zachorowanie na WZW typu A- osoby chore zostały poddane hospitalizacji.

Gruźlica

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim na gruźlicę zachorowało łącznie 17 osób, (zapadalność 17,69) w tym 1 zachorowanie wśród dzieci do 18 r. ż. wszystkie zachorowania dotyczą gruźlicy płucnej.

W roku 2024 zarejestrowano 13 osób, (zapadalność 13,38) w tym 1 zachorowanie dotyczyło dziecka w wieku do 18 r. ż., (zachorowania dotyczyły gruźlicy płucnej).

W 2025 zarejestrowano 1 zgon z powodu gruźlicy układu oddechowego, natomiast w 2024 r nie zgłoszono zgonów z powodu gruźlicy.

Styczność i narażenie na wściekliznę

W 2025 roku na terenie powiatu biłgorajskiego do szczepień przeciwko wściekliznie zakwalifikowano:

- 60 osób mające kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o zachorowanie na wściekliznę, natomiast w 2024 r. zakwalifikowano 26 osób.

Potwierdzonych przypadków p/ wściekliznie wśród zwierząt nie zgłoszono.

Kwalifikacja do szczepień przeciwko wściekliznie odbywała się zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych u osób, u których doszło do naruszenia ciągłości tkanek podczas kontaktu ze zwierzęciem podejrzanym

o wścieklicznę. Szczepienia przeciwko wścieklicznie wykonywane były w punkcie szczepień znajdującym się w ARION Szpitalu Sp. z o.o. w restrukturyzacji przy Poradniach Chorób Zakaźnych.

Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat

W 2025 r. i 2024 r. na terenie powiatu biłgorajskiego nie zgłoszono podejrzeń zachorowań na ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat.

Podsumowanie

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2025 roku na terenie powiatu biłgorajskiego była podobna w stosunku do roku ubiegłego i porównywalna z ostatnimi latami. Jedynie w stosunku do roku ubiegłego w zachorowaniach na grypę obserwuje się trzykrotny wzrost- grypy potwierdzonej- badaniem wykonanym szybkim testem antygenowym są to najczęściej osoby hospitalizowane, którym badanie wykonywane jest przed przyjęciem

do szpitala. W stosunku do roku ubiegłego w zakresie zachorowań na SARS-CoV-2 obserwujemy duży spadek zachorowań co możemy zawdzięczać szczepieniom ochronnym.

W zachorowaniach na RSV również wystąpił wzrost w stosunku do roku 2024.

Liczba zachorowań na schorzenia pokarmowe- Salmonella utrzymuje się na podobnym poziomie do roku ubiegłego, natomiast biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu- nastąpił wzrost zachorowań porównując z poprzednim rokiem.

Pokąsania przez zwierzęta oraz szczepienia przeciwko wścieklicznie: nastąpił duży wzrost pokąsań w stosunku do roku ubiegłego. Najczęściej szczepienia dotyczyły osób pokąsanych przez psy nieznane.

W zakresie zachorowań na WZW A,B i C- obserwuje się pojedyncze zachorowania- podobnie do roku ubiegłego.

W przypadku zachorowań wywołanych przez Clostridium difficile porównując z rokiem ubiegłym nastąpił niewielki spadek zachorowań.

Zachorowania na ospę wietrzną w 2025 roku porównując z rokiem 2024 obserwuje się dość duży spadek zachorowań.

W stosunku do roku ubiegłego nastąpił wzrost zachorowań na boreliozę, która jest przyczyną chorób zawodowych wśród rolników i leśników. Badania przesiewowe są nadal kontynuowane, co widać w powtarzalności wpływających dodatnich wyników, również u osób bez objawów klinicznych.

Liczba zachorowań na gruźlicę w porównaniu do ubiegłego roku nadal jest na wysokim poziomie i należy dążyć do ich zmniejszenia.

Podobnie jak w latach ubiegłych planuje się kontynuowanie działań w zakresie poprawy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a szczególnie schorzeń pokarmowych i gruźlicy.

Na terenie powiatu nie było zachorowań przywleczonych z innych krajów, które dotychczas u nas nie występowały.

Sekcja Nadzoru P/Epidemicznego nadal dąży do poprawy w zakresie zgłaszalności i rejestracji chorób zakaźnych. Szybkie zgłoszenie pozwala na podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

Sytuację epidemiologiczną na terenie powiatu biłgorajskiego należy uznać za stabilną, a ryzyko pojawienia się nowych ognisk za niewielkie.

EGZEKUCJA OBOWIĄZKU SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (LPWIS) realizuje zadanie z zakresu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym, dotyczących wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju występuje jako wierzyciel w sprawach, w których opiekunowie prawni uchylają się od obowiązku szczepień.

Prowadzone postępowania mają na celu przymuszenie zobowiązanych do wykonania ustawowego obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży, zgodnie z przepisami ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

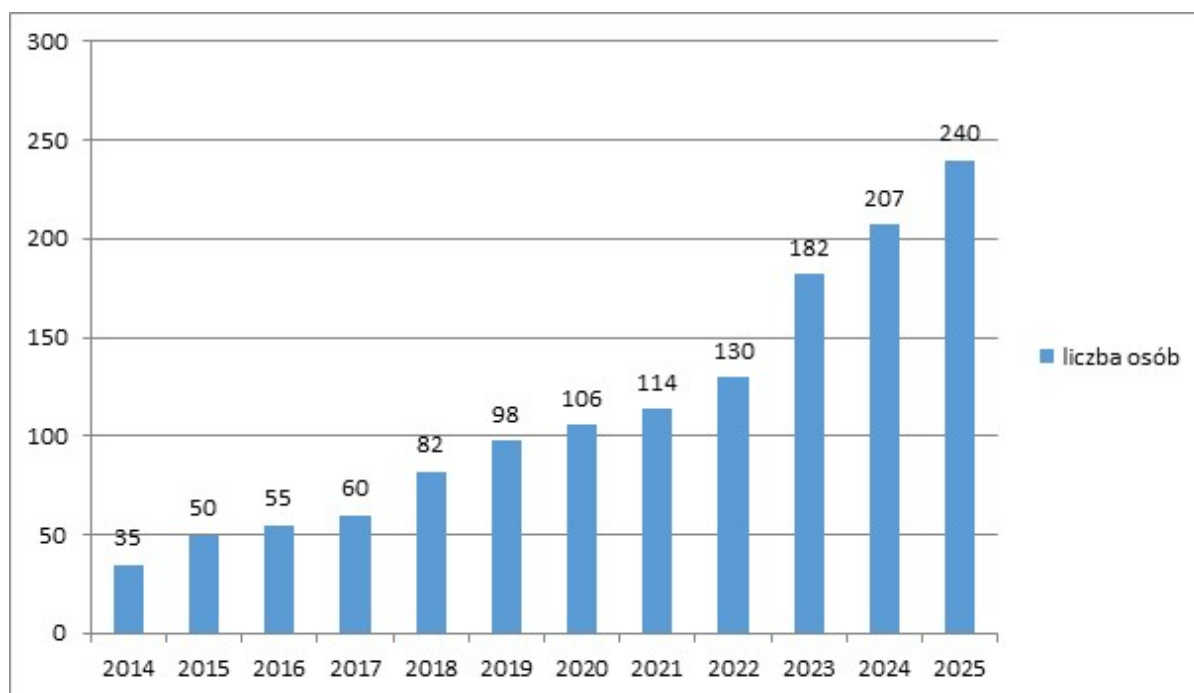
W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r. w ramach egzekucji obowiązku szczepień ochronnych:

- wystawiono **6 nowych Tytułów Wykonawczych** z wnioskami o wszczęcie egzekucji administracyjnej,
- na dzień 31.12.2025 r. **liczba prowadzonych spraw wyniosła 24.**

Stan realizacji obowiązku szczepień ochronnych

Dane z lat 2014–2025 wskazują na systematyczny wzrost liczby osób nierealizujących obowiązku szczepień ochronnych u dzieci.

Osoby nie realizujące obowiązku szczepień ochronnych

Wykres 12 . Liczba osób nie realizujących obowiązku szczepień ochronnych na terenie powiatu biłgorajskiego w latach 2014-2025

Podsumowanie

Stale wzrastająca liczba osób nierealizujących obowiązku szczepień ochronnych u dzieci, stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa epidemiologicznego całej populacji.

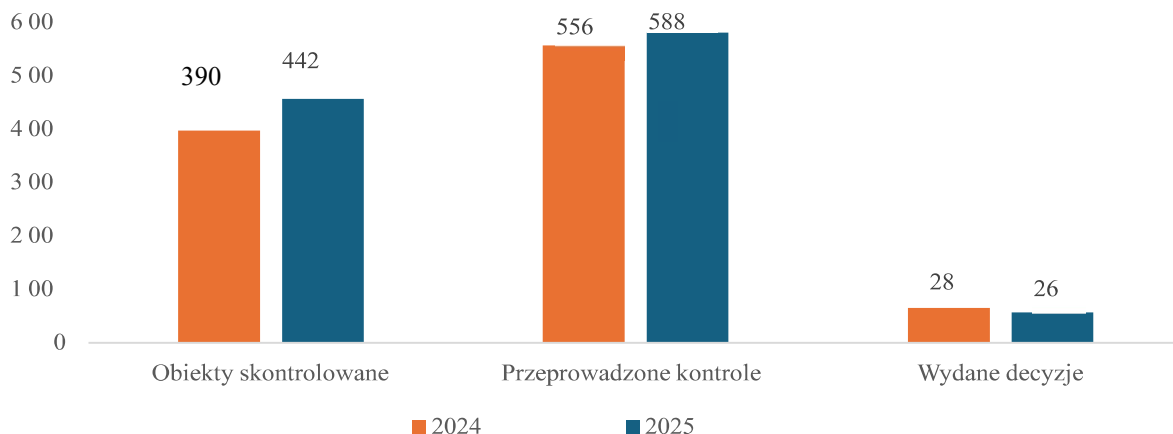
W celu ograniczenia zjawiska uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych u dzieci, konieczne są:

- kontynuacja działań egzekucyjnych wobec rodziców/opiekunów odmawiających szczepień,
- wzmocnienie promocji korzyści wynikających ze szczepień ochronnych,
- prowadzenie systematycznej edukacji na temat bezpieczeństwa i skuteczności szczepień,
- przeciwdziałanie dezinformacji rozpowszechnianej w mediach i przestrzeni publicznej,
- skuteczna współpraca z podmiotami podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) w zakresie informowania, motywowania i monitorowania realizacji obowiązku szczepień.

Obiekty Żywnościowo Żywieniowe

Kontrole urzędowe zakładów żywnościowo-żywnieniowych planowano w oparciu o ocenę ryzyka, gdzie przyjęto następujące zasady:

- rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, w tym ocenę jakości zdrowotnej żywności (wyniki badań producenta, wyniki badań próbek pobranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu),
- rodzaj zakładu (produkcja, obrót, żywienie zbiorowe),
- znaczenie zakładu, zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne/regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie np. dla wrażliwych grup konsumentów),
- strukturę zakładu i stan zakładu,
- ocenę stanu sanitarnego z lat ubiegłych (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności),
- podjęte działania represyjne (mandaty, decyzje),
- przedmiot prowadzonego postępowania administracyjnego, terminowość usuwania nieprawidłowości,
- własne systemy kontroli (GHP, GMP, HACCP),
- sygnały i skargi wnoszone przez konsumentów,
- ocenę potencjalnego ryzyka, na które narażona może być żywność w procesie produkcji lub w obrocie,
- wyniki urzędowej kontroli i monitoringu żywności,
- wiarygodność i rzetelność przedsiębiorcy.

Wykres 13. Obiekty żywnościowo-żywnieniowe objęte nadzorem w 2024 i 2025 r.

Tabela 2. Kontrole obiektów żywnościowo-żywnieniowych w 2024 i 2025 r.

	2025 r.	2024 r.
Liczba wszystkich obiektów ujętych w ewidencji	5781	5641
w tym:		
Zatwierdzonych	87	41
Wpisanych do rejestru zakładu	129	155
Skontrolowanych	442	390

Ocenionych na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego	353	314
Wykreślonych	81	64
Zaplanowanych do kontroli	268	284
Realizacja zaplanowanych kontroli	256	264
Liczba przeprowadzonych kontroli i rekontroli	588	556

Tabela 3. Działania administracyjne dotyczące obiektów żywnościowo-żywnościowych w 2025 i 2024 r.

	2025 r.	2024 r.
Liczba wydanych decyzji administracyjnych (nakazowych)	26	28
w tym:		
Nakazu usunięcia uchybień	17	17
Nakazu wycofania z obrotu środków spożywczych	3	5
Przedłużenia terminu wykonania decyzji	1	2
Wstrzymania produkcji	5	4

Tabela 4. Mandaty karne dotyczące obiektów żywnościowo-żywnościowych w 2025 i 2024 r.

	2025 r.	2024 r.
Liczba nałożonych mandatów	36	41
Łączna kwota	8950	10300
Liczba wniosków o ukaranie skierowanych do LPWIS	2	7
Liczba aktów oskarżenia kierowanych do prokuratury	0	0

Tabela 5. Realizacja pobierania próbek środków spożywczych materiałów do kontaktu z żywnością w 2024 i 2025 roku.

	2025 r.	2024 r.
Liczba pobranych i zbadanych próbek żywności oraz materiałów do kontaktu z żywnością	173	184
Liczba próbek kwestionowanych	2	7

Najczęstsze przyczyny wydania decyzji zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych:

- przekroczenie daty minimalnej trwałości/terminu przydatności do spożycia
- przechowywanie w temperaturze niezgodnej z deklaracją producenta

Pod względem asortymentowym z obrotu wycofano żywność z następujących grup:

- napoje bezalkoholowe,
- woda mineralna i źródłana
- napoje alkoholowe (piwo)
- koncentraty spożywcze, przyprawy
- wyroby cukiernicze
- przetwory zbożowe

łącznie wycofano **24 partie** środków spożywczych.

Kontrole pozaplanowe:

- sprawdzające – dotyczyły sprawdzenia wykonania wydanych zaleceń (decyzje, wpisy w KK)
- wynikające z zatwierdzania zakładów
- związane z exportem/importem środków spożywczych
- tematyczne w zakresie:
  - zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności w aspekcie UKŻ i MONIT - pobór próbek żywności do badań laboratoryjnych
  - prowadzonych akcji (wypoczynek zimowy/letni dzieci i młodzieży, festyny/imprezy masowe)
  - znakowania środków spożywczych
  - oceny warunków magazynowania i oznakowania wód butelkowanych w punktach sprzedaży
  - kontrole w zakresie żywienia/obrotu środkami spożywczymi w zakładach funkcjonujących jako sale zabaw
  - kontrole na targowiskach i w handlu detalicznym w sprawie wzmożenia kontroli pochodzenia, mięsa i mleka pozyskiwanych od zwierząt parzystokopytnych (bydło, owce, kozy, świnie) oraz produktów wytworzonych z tych surowców w związku z występowaniem ognisk pryszczycy w niektórych krajach europejskich
- interwencyjne dotyczące:
  - powiadomień w systemie RASFF (21) – w 2024 r. (22)
  - zgłoszeń konsumenckich (22) – w 2024 r. (14)
  - w związku z występowaniem ognisk WZW A (1)
  - w związku ze stwierdzeniem braku przydatności do spożycia wody z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia gmina Biłgoraj (1 szkoła, 3 sklepy, 1 żywienie zbiorowe otwarte), w którym stwierdzono obecność pałeczek grupy *coli* (5)

Przyczyny braku realizacji planu kontroli:

- zawieszenie działalności zakładu
- zakład nieczynny w dniu planowanej kontroli
- nie przeprowadzono kontroli ze względu na zmniejszenie obsady kadrowej sekcji

Zakłady produkcyjne z wyłączeniem produkcji pierwotnej

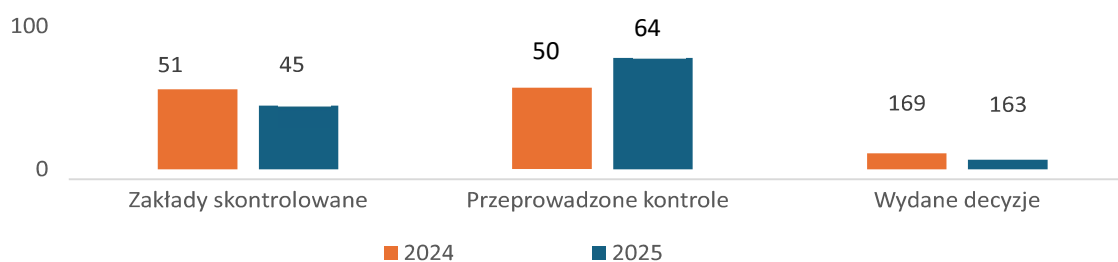
Zakłady produkcji żywności stanowią jedną z większych grup zakładów żywnościowo-żywnościowych. Zakres prowadzenia ich działalności jest różnorodny, uwarunkowany: rodzajem produkowanej żywności i stosowanej technologii produkcji, wielkości produkcji, zasięgu dystrybucji, wielkości zakładów oraz rodzaju wyposażenia. Do ww. grupy obiektów zaliczane są m.in. piekarnie, ciastkarnie, zakłady garmażeryjne, przetwórnice owocowo-warzywne, wytwórnie tłuszczów, zakłady zbożowo-młynarskie, wytwórnie lodów, automaty do lodów jak również browary i słodownie oraz inne wytwórnie żywności.

Większość zakładów produkcyjnych to małe zakłady, średnio zmechanizowane, prowadzące lokalną dystrybucję. W większości zakładów wdrożono system zapewnienia bezpieczeństwa żywności oparty o zasady systemu HACCP (Analiza Zagrożeń i Krytyczne Punkty Kontroli - z ang. Hazard Analysis and Critical Control Points)) oraz program tzw. warunków wstępnych (GHP czyli Dobra Praktyka Higieniczna z ang.

Good Hygienic Practice) i GMP czyli Dobra Praktyka Produkcyjna z ang. Good Manufacturing Practice). Duże przedsiębiorstwa posiadają bardziej zmechanizowane technologie produkcji, dostosowane do rodzaju prowadzonej działalności, w tym profesjonalne wyposażenie. Zatrudniony personel jest na bieżąco szkolony, co ma wpływ na poziom świadomości, a to z kolei przekłada się na stan sanitarny tych zakładów.

Natomiast w trakcie kontroli sanitarnych ustalono, że w mniejszych zakładach nadal brakuje odpowiedniej wiedzy personelu oraz wystarczającej świadomości zarządzających zakładami w obszarze dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych (GHP, GMP).

Najczęściej stwierdzane niezgodności w zakładach produkcyjnych dotyczyły braku zachowania bieżącego stanu sanitarno-higienicznego, niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, wyposażenia, urządzeń i sprzętu produkcyjnego, niewłaściwe zabezpieczenie przed szkodnikami, brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, brak dokumentacji ustalającej częstotliwość badań właścicielskich wyrobu gotowego, niewłaściwe zabezpieczenie żywności przed wtórnym zanieczyszczeniem oraz nieprzestrzegania procedur opartych na zasadach systemu HACCP lub warunków wstępnych GHP i GMP. W celu wyeliminowania naruszeń prawa żywnościowego na producentów żywności nakładane były sankcje w postaci decyzji administracyjnych oraz kar grzywnien w drodze mandatów karnych.

Wykres 14. Nadzór sanitarny nad zakładami produkcyjnymi z wyłączeniem produkcji pierwotnej w 2024 i 2025 r.

W 2025 r. pod nadzorem Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej w Biłgoraju znajdowało się 90 zakładów produkcji, w tym wytwórnie lodów - **5 obiektów w ewidencji** (9 w 2024 r.), automaty do lodów - **7 obiektów w ewidencji** (13 w 2024 r.), wytwórnie tłuszczów **2 obiekty w ewidencji**, piekarnie **17 obiektów w ewidencji** (18 w 2024 r.), ciastkarnie **15 obiektów w ewidencji**, przetwórnice owocowo-warzywne **18 obiektów w ewidencji** (21 w 2024 r.), browary i słodownie **1 obiekt w ewidencji**, zakłady garmażeryjne **4 obiekty w ewidencji** (3 w 2024 r.), młyny **7 obiektów w ewidencji** oraz inne wytwórnie żywności **14 obiektów w ewidencji** (13 w 2024 r.), w tym 2 zakłady prowadzące rozlew miodu naturalnego i produkcję tzw. „miodu sztucznego” nadzorowane wspólnie z IW, 2 palarnie kawy, 5 zakładów prowadzących konfekcjonowanie wyrobów, 1 zakład przetwarzający płody rolne w ramach działalności gospodarczej, 1 zakład produkcji napoju miodowego oraz rozlewu syropu klonowego, który prowadzi rozlew miodu naturalnego – zakład nadzorowany

wspólnie z IW, 3 zakłady produkcji żywności w warunkach domowych (wyroby cukiernicze i ciastkarskie) (o 12 mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku).

- **Skontrolowano 45** zakłady (50% będących pod nadzorem, o 6 mniej niż w 2024 r.).
- **Przeprowadzono 64** kontroli (tj. 14 mniej niż w 2024 r.).
- Wydano łącznie **30 decyzji** administracyjnych (w 2024 r. wydano 47 decyzji).
- **Nałożono 6** mandatów karnych (w 2024 r. 4 mandaty karne).
- **Wniosków** do Lubelskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej za naruszenie przepisów prawa żywnościowego, odnoszące się do ww. grupy obiektów nie wydawano.

Zakłady produkcji pierwotnej

W 2025 r. nadzorem sanitarnym zostało objętych **4765 producentów pierwotnych**, o 181 producentów więcej niż w 2024 r. (w tym 640 z DB, 13 z RHD, 22 z DB i RHD), z czego w 3195 (67%) prowadzona jest uprawa owoców miękkich, w 1550 (32,5%) – zbóż, w 20 (0,4%) - warzyw liściastych.

- **Skontrolowano 107** obiektów
- **Przeprowadzono 107 kontroli**
- **Niezgodności** nie stwierdzono

W 35 gospodarstwach rolnych prowadzone jest przetwórstwo produktów produkcji podstawowej pochodzenia roślinnego w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Zakres produkcji (uwzględniono podstawowy asortyment żywności wytwarzanej w danym gospodarstwie):

- 13 zakładów – przetwory z owoców
  - 2 zakłady – przetwory z warzyw
  - 8 zakładów – przetwory z owoców i warzyw
  - 3 zakłady – przetwory zbożowe
  - 2 zakłady – pieczywo
  - 6 zakładów – produkcja oleju
  - 1 zakład – gotowe posiłki (potrawy) bez udziału mięsa.
- Pobrano 6 prób żywności – wyniki badań prawidłowe.

Gospodarstwa rolne kontrolowano w zakresie przestrzegania wytycznych wyszczególnionych w załączniku I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych dotyczących ogólnych przepisów higieny dla produkcji podstawowej i powiązanych działań oraz dobrej praktyki higieny.

Realizacja Porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

Zaplanowano i przeprowadzono **4 wspólne kontrole z PIORiN** u producentów maliny jesiennej, porzeczki czarnej, agrestu i gryki oraz **1 kontrolę z IOŚ** plantacji truskawki w zakresie przestrzegania w produkcji pierwotnej wytycznych zawartych w zał. I do rozporządzenia 852/2004 w obszarze stanu techniczno-sanitarnego oraz usytuowania obszaru produkcji, wody wykorzystywanej w produkcji rolniczej, higieny produkcji, kontroli wewnętrznej. Niezgodności nie stwierdzono.

Pobrano **1 próbę** ziarna gryki do badań w kierunku pozostałości pestycydów – wyniki badań prawidłowe.

W 2025 r. zarejestrowano **181 nowych producentów** produkcji pierwotnej.

Edukacja producentów żywności pochodzenia roślinnego

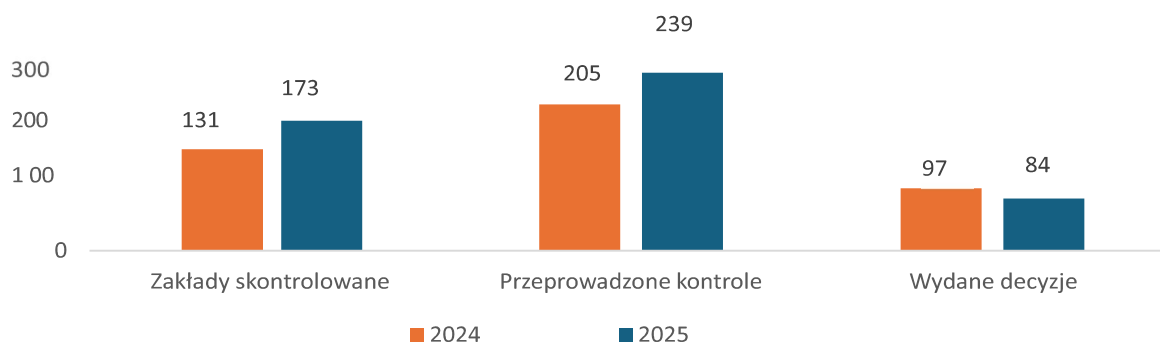
W celu podnoszenia świadomości i wiedzy producentów żywności pochodzenia roślinnego kontynuowano działania edukacyjne i informacyjne. Opracowano i rozpowszechniano ulotki dotyczące bezpieczeństwa mikrobiologicznego owoców i warzyw oraz wymagań sanitarnych dla punktów skupu, które przekazywano m.in. przy rejestracji nowych podmiotów.

Na stronach internetowych PSSE opublikowano materiały dla rolników, w tym informacje o obowiązku rejestracji, wymaganiach sanitarnych oraz wytycznych ograniczających ryzyko mikrobiologiczne. Edukacja odbywała się również w formie rozmów telefonicznych oraz krótkich instruktaży podczas wpisów do rejestru.

Zakłady obrotu żywnością

Tę grupę obiektów stanowią między innymi: sklepy spożywcze, w tym hiper- i supermarkety, magazyny hurtowe, kioski, środki transportu, obiekty ruchome i tymczasowe, inne obiekty obrotu żywnością (apteki, banki

z żywności, urządzenia dystrybucyjne, skupy płodów rolnych.

Wykres 15. Nadzór sanitarny nad zakładami obrotu żywnością w 2025 i 2024 r.

W 2025 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju znajdowało się **627 obiektów** (o 13 mniej niż w 2024 r.) zajmujących się obrotem żywności tj. sklepy spożywcze (**349 obiektów w ewidencji**, w tym 23 supermarketów sieciowych), kioski (**12 obiektów w ewidencji**), magazyny hurtowe (**15 obiektów w ewidencji**), obiekty ruchome i tymczasowe (**71 obiektów w ewidencji**), środki transportu (**44 podmioty w ewidencji**), inne obiekty obrotu żywnością (**89 obiektów w ewidencji**, w tym 13 obiektów – sprzedaż internetowa i na odległość, 5 banków żywności, 31 obiektów z żywnością opakowaną trwałą mikrobiologicznie, 36 przedsiębiorców prowadzących punkty skupu owoców, grzybów i zbóż, 4 przedsiębiorców z urządzeniami dystrybucyjnymi)), z czego:

- **Skontrolowano 173** zakładów
- **Przeprowadzono 239** kontroli sanitarnych (o 35 więcej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku)
- **Nie zgodności stwierdzono w 32 zakładach**
- **Nałożono 22 kary** grzywny w drodze mandatów karnych
- Wydano łącznie **84 decyzji administracyjnych**, w tym: 3 decyzje zakazu wprowadzania produktu do obrotu, 2 decyzje unieruchomienia, 1 decyzja zmieniająca, 6 decyzji usterkowych, 72 decyzji o ustaleniu opłaty
- **Skierowano 1** wniosek o wymierzenie kary pieniężnej do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego za nieprzestrzeganie przepisów prawa żywnościowego.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości;

- niepoprawny system wentylacji,
- zły stan higieniczny i techniczny pomieszczeń i wyposażenia,
- niewłaściwy sposób gromadzenia odpadów komunalnych,
- niewłaściwe zabezpieczenie pomieszczeń przed szkodnikami,
- niewłaściwy nadzór nad ciągłością łańcucha chłodniczego,
- brak ciepłej wody, niewłaściwe warunki do utrzymania higieny rąk i wyposażenia,
- brak szkoleń personelu,
- brak zabezpieczenia żywności przed zanieczyszczeniami wtórnymi),
- braku aktualnej dokumentacji lekarskiej do celów sanitarno-epidemiologicznej pracowników i niewdrożenia lub nieprzestrzegania procedur Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) i systemu HACCP.

Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

Grupa obiektów żywienia zbiorowego typu otwartego charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem zarówno pod względem zakresu prowadzonej działalności, wielkości pomieszczeń, standardu wyposażenia jak również jakości świadczonych usług. W większości do tej grupy obiektów należą zakłady, które prowadzą działalność całoroczną, mniejszą grupę stanowią zakłady prowadzące działalność sezonową. W tej grupie obiektów można wyodrębnić zakłady nowe, które spełniają wysokie standardy, ale także zakłady funkcjonujące od wielu lat, mieszczące się w starych, adaptowanych budynkach, które wymagają ciągłych nakładów finansowych, aby zapewnić właściwe wymagania techniczno-sanitarne.

Wykres 16. Nadzór sanitarny nad zakładami żywienia otwartego w 2024 i 2025 r.

W 2025 r. pod nadzorem jednostek Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju znajdowały się **163 zakłady żywienia zbiorowego otwartego**, mniej o 13 w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, w tym 59 zakładów małej gastronomii, 62 zakłady żywienia otwartego (restauracje), 38 zakładów małej gastronomii ruchomych i tymczasowych, 4 gospodarstw agroturystycznych, z czego:

- **Skontrolowano 54** obiekty (18 zakładów małej gastronomii, 27 zakłady żywienia otwartego (restauracje), 9 zakładów małej gastronomii ruchomych i tymczasowych)
- **Przeprowadzono 77 kontroli** (21 kontroli w zakładach małej gastronomii, w tym 1 kontrolę interwencyjną po zgłoszeniu konsumenckim – potwierdzono nieprawidłowości i 10 kontroli na wniosek o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru)
- Przeprowadzono **44 kontrole** w zakładach żywienia otwartego (restauracje), w tym **4 kontrole interwencyjne** (3 zgłoszenie konsumenckie, 1 nieprzydatność do spożycia wody z wodociągu publicznego na podstawie wyników badań, w 1 przypadku zgłoszenia konsumenckiego potwierdzono nieprawidłowości) i 3 kontrole na wniosek o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru.
- Przeprowadzono **12 kontroli** w zakładach małej gastronomii ruchomej i tymczasowej, w tym **4 kontrole na wniosek** o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru

- **Niezgodności stwierdzono w 15 zakładach** (w 10 restauracjach, 3 zakładach małej gastronomii, 2 zakładach małej gastronomii ruchomej i tymczasowej)
- **Wydano 31 decyzji administracyjnych:** (5 decyzji opłatowych w małej gastronomii, 20 decyzji opłatowych w restauracjach, 4 decyzje opłatowe w zakładach małej gastronomii ruchomych i tymczasowych, 2 decyzje administracyjne w restauracjach, w tym 1 na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej (doprowadzenie do właściwego stanu higienicznego i technicznego pomieszczeń zakładu) oraz 1 wstrzymanie produkcji ze względu na stwierdzenie na podstawie wyników badań nieprzydatności do spożycia wody z wodociągu publicznego).
- **Nałożono 5 mandatów karnych** (w tym 2 w małej gastronomii i 3 w restauracjach).
- **Wniosków** do Lubelskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej za naruszenie przepisów prawa żywnościowego, odnoszące się do ww. grupy obiektów nie wydawano.

W 16 zakładach żywienia zbiorowego otwartego (w tym 2 małej gastronomii i 3 małej gastronomii ruchomej) podczas kontroli **sprawdzono stopień degradacji tłuszczu** smażalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Podczas kontroli **pobrano 16 prób** środków spożywczych – wyniki prawidłowe.

Przeprowadzono analizę kart menu pod kątem zawartości substancji alergennych i sprawdzano sposób informowania konsumentów o składnikach potraw.

W ramach wypoczynku zimowego i letniego skontrolowano w 2 obiektach 2 turnusy dla dzieci i młodzieży, które korzystały z wyżywienia przygotowywanego w miejscu pobytu (zakłady z zapleczem kuchennym i noclegowym). W tych przypadkach przeprowadzono kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 2 kontrole.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- niewłaściwy stan higieniczny i techniczny pomieszczeń i wyposażenia,
- brak segregacji asortymentowej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak środków do utrzymania higieny rąk,
- brak przestrzegania zasad GHP/GMP/HACCP)

Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

Żywnie zbiorowe zamknięte jest formą żywienia organizowaną dla ściśle określonej grupy społecznej, które jest dostosowane do potrzeb osób korzystających z tego typu formy żywienia.

Do tej grupy obiektów należą stołówki szkolne i przedszkolne, w tym prowadzące żywienie w systemie cateringowym, stołówki w żłobkach, w internatach, kolonie, półkolonie, obozy, zimowiska, bloki żywienia w szpitalach, w domach opieki społecznej, stołówki w zakładach opiekuńczo-leczniczych, domach weselnych i inne.

Wykres 17. Nadzór sanitarny nad zakładami żywienia zbiorowego zamkniętego w 2024 i 2025 r.

W 2025 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju znajdowało się **118 zakładów** żywienia zbiorowego zamkniętego względem 2024 r. ilość porównywalna - 119.

- **Skontrolowano 59** zakładów (w 2024 r. 47 zakładów)
- **Przeprowadzono 66 kontroli sanitarnych** (wzrost liczby skontrolowanych obiektów o 10 w stosunku do 2024 r)
- Wydano **6 decyzji administracyjnych** (1 ograniczenia działalności, 1 unieruchomienia, 4 opłatowe)
- **Nałożono 2 mandaty** karne
- **Przeprowadzono 3** oceny sposobu żywienia (dekada)
- **W 2 zakładach stwierdzono niezgodności z** prawem żywnościowym.
- Skierowano **1 wniosek** do Lubelskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej, dotyczących podmiotów żywienia zbiorowego zamkniętego.

Zakłady żywieniowe w placówkach oświatowych

Większość nadzorowanych obiektów w grupie zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego stanowią stołówki w placówkach oświatowych (szkoły, żłobki, przedszkola, internaty, kolonie, półkolonie, obozy, zimowiska).

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim znajdowało się 96 zakładów w placówkach oświatowych, w których prowadzone jest żywienie dzieci i młodzieży (w 2024 również 96). Większość zakładów w tej grupie obiektów posiadało wymaganą infrastrukturę i spełniało warunki higieniczno-sanitarne do prowadzenia działalności w zakresie żywienia zbiorowego.

- **Skontrolowano 46** placówek (w 2024 r. 41 placówek)
- **Przeprowadzono 51** kontroli (w 2024 r. 49 kontroli).
- **W 1 zakładzie stwierdzono niezgodności z** przepisami prawa żywnościowego
- Wydano **3 decyzje** administracyjne, w tym 2 opłatowe (w 2024 wydano 7 decyzji, w tym 2 usterkowe)
- **Nałożono 1 mandat** karny
- **Przeprowadzono 3** oceny sposobu żywienia (dekada)

W ramach wycieczki **letniego i zimowego skontrolowano 6 obiektów**. W tych przypadkach przeprowadzono kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie **przeprowadzono 6 kontroli**. Podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). W jadłospisach zaznaczono również produkty ze składnikami zawierającymi alergeny.

Bloki żywienia w zakładach służby zdrowia (system cateringowy)

W 2025 r. pod nadzorem Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się **2 bloki żywienia** w szpitalach (w systemie cateringowym/kuchienki oddziałowe). W 2025 r. kontynuowano nadzór nad ww. obiektami, nad funkcjonowaniem kuchenek oddziałowych oraz firmą cateringową odpowiedzialną za żywienie pacjentów. Kontrole prowadzone były zarówno w zakresie warunków sanitarno-higienicznych, jak i w zakresie jakości żywienia pacjentów

- **Skontrolowano 2** zakłady
- **Przeprowadzono 2** kontrole (w 2024 r. nie kontrolowano)
- Nie stwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego.
- Posiłki dla pacjentów szpitala przygotowywane są w zakładzie cateringowym, dostarczane własnym (szpitalnym) środkiem transportu.

Inne zakłady żywienia

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim znajdowało się 20 obiektów w ewidencji, porównywalnie 21 obiektów w 2024 r. (7 domów weselnych, 5 zakładów zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 7 placówek wsparcia dziennego, 1 inny), z czego w 7 zakładach żywienia prowadzone w systemie cateringowym

- **Skontrolowano 11** obiektów, w tym 1 zakład z żywnością w systemie cateringowym
- **Przeprowadzono 13** kontroli (w 2024r. 7 kontroli), w tym 1 związaną ze zgłoszeniem konsumentem i 1 związaną z wnioskiem przedsiębiorcy o zatwierdzenie zakładu
- W **1 zakładzie stwierdzono niezgodności** z przepisami prawa żywnościowego
- Wydano **3 decyzje administracyjne**, w tym unieruchomienia i opłatowe (w 2024 r. wydano 2 decyzje, w tym 1 wstrzymania produkcji na podstawie wyników badań nieprzydatności do spożycia wody z wodociągu publicznego i 1 opłatowa)
- **Nałożono 1 mandat karny** (w 2024 r. nie wydano mandatów)
- **Skierowano 1 wniosek** do Lubelskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej.

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego sprawdzano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i urządzeń, higienę personelu, pochodzenie surowców i warunki ich przechowywania, sposób obróbki termicznej potraw, wdrożenie zasad dobrej praktyki higienicznej i zasad HACCP. Dokonywano również kontroli prawidłowości przygotowywania i przechowywania próbek pokarmowych.

W 2 obiektach organizowano kolonie letnie dla dzieci i młodzieży. W obu obiektach przeprowadzono kontrolę tematyczną w zakresie przestrzegania wymagań sanitarno-higienicznych przy przygotowaniu i serwowaniu posiłków dla uczestników wycieczki.

Zakład usług cateringowych

W 2025 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju znajdowało się **8 obiektów w ewidencji**, w ubiegłym roku 9 obiektów w ewidencji

- **Skontrolowano 3** obiekty skontrolowano
- **Przeprowadzono 5 kontroli**, w tym 1 tematyczną w związku z przygotowaniem posiłków dla dzieci w ramach wycieczki letniej
- **Niezgodności stwierdzono w 1 obiekcie** (brak warunków do utrzymania higieny rąk personelu, brak prawidłowego zabezpieczenia żywności przed wtórnymi zanieczyszczeniami, brak badań przechowalniczych wyrobu produkowanego i pakowanego jednostkowo w zakładzie, nie wdrożone procedury GHP/GMP/HACCP)
- Wydano **4 decyzje administracyjne**, w tym 1 decyzję usterkową i 3 decyzje o ustaleniu opłaty (w 2024 r. wydano 10 decyzji administracyjnych)
- Nałożono **1 mandat karny** (w poprzednim roku 2 mandaty karne)
- **Nie składano wniosków** do Lubelskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej, dotyczących podmiotów żywienia zbiorowego zamkniętego.

Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Liczba producentów materiałów do kontaktu z żywnością oraz rodzaj produkowanych materiałów:

- **1 obiekt** w ewidencji (produkujący opakowania kartonowe, w tym do kontaktu z żywnością)

Liczba miejsc obrotu materiałami do kontaktu z żywnością, w tym hurtowni i sklepów **łącznie 9**, w tym:

- 1 hurtownia
- 8 sklepów

Liczba kontroli z podziałem na produkcję i obrót:

- produkcja – nie przeprowadzono kontroli w roku 2025 (w 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę)
- obrót – przeprowadzono 1 kontrolę

Przeprowadzono 1 kontrolę w sklepie związaną z poborem próby do badań laboratoryjnych, wynik prawidłowy. W kontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad obrotem grzybami

W 2025 r. udzielono 29 porad grzybowych, w 2024 r. udzielono 47 porad.

Mieszkańcy regionu zgłaszali się w celu uzyskania porady grzybowej:

- w większości przypadków były to grzyby jadalne m.in. smardz stożkowaty, pieprznik jadalny, krasnoborowik ceglastopory, koźlarz babka, borowik wysmukły, maślak zwyczajny, borowik szlachetny, mleczaj rydz, gąska ziemistoblaszkowa, gąska siwa, opieńka ciemna
- grzyby niejadalne przedstawione do oceny to: łuskawiak nastroszony, czubajnik ogrodowy
- grzyby trujące: piestrzenica kasztanowata, maślanka wiązkowa, gąska ognista, gąska pieprzna
- **wydano 18 atestatów** na grzyby świeże (w 2024 r. 12 atestów)
- **nie odnotowano zatruć** grzybami – adekwatnie w 2024 r.

W zakładzie zatrudnionych jest 2 klasyfikatorów grzybów.

Działania oświatowo-prewencyjne:

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia, Higieny Pracy, Higieny Żywności i Żywienia oraz Higieny Dzieci i Młodzieży przygotowali wystawę grzybów świeżych; ekspozycja dostępna była dla ogółu społeczeństwa przed budynkiem Stacji i w holu głównym Stacji; równocześnie prowadzono działania edukacyjne na temat grzybów jadalnych i trujących, zainteresowanym osobom udostępniano broszury dotyczące zasad bezpiecznego grzybobrania; wywiad i relacja z wystawy ukazała się w serwisie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej, udzielono wywiadu do lokalnej prasy. Rozdysponowano materiały edukacyjne (ulotki, broszury) w placówkach szkolnych oraz w trakcie kontroli wypoczynku letniego (obozy, kolonie). W holu głównym budynku Stacji dostępne są dla zainteresowanych osób materiały edukacyjne w formie papierowej i audiowizualnej dotyczące identyfikacji grzybów leśnych. W mediach społecznościowych - www.facebook.com/PSSE.Bilgoraj zamieszczane były posty informacyjne oraz edukacyjne. W zakładach żywienia zbiorowego podczas bieżących kontroli weryfikowano czy do przygotowywania potraw używane są grzyby rosnące w warunkach naturalnych oraz dostępność atestów.

Substancje dodatkowe

Na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju nie ma podmiotów produkujących/konfekcjonujących substancje dodatkowe do żywności.

Substancje dodatkowe dozwolone stosowane są **w zakładach produkcyjnych** tj. ciastkarnie, piekarnie, wytwórnie win. Do najczęściej używanych należą środki spulchniające, barwniki, konserwanty.

Podczas kontroli zakładów weryfikuje się:

- prawidłowość stosowania substancji dodatkowych (ocena czy dodatek jest dozwolony dla danej grupy żywności, warunki jego stosowania, limity)
- znakowanie produktu gotowego (poprawność przekazania informacji o substancji dodatkowej)
- dokumentację towarzyszącą substancjom dodatkowym
- wiedzę pracowników na temat stosowania dodatków do żywności na podstawie przebytych szkoleń i zdobytego doświadczenia

Podczas przeprowadzonych kontroli w zakładach produkcyjnych będących pod nadzorem **nie stwierdzono uchybień**.

W 2025 r. do badań laboratoryjnych pobrano **7 próbek żywności** w kierunku substancji dodatkowych oraz **1 próbę substancji dodatkowej** w kierunku kryteriów czystości substancji dodatkowych. Wyniki badań potwierdziły zgodność produktów wymaganiami prawa żywnościowego.

Sprzedaż internetowa środków spożywczych, w tym suplementów diety

Liczba przeprowadzonych ocen stron internetowych i liczba ocenionych środków spożywczych:

- **przeprowadzono 1 kontrolę** interwencyjną w związku ze zgłoszeniem konsumenckim dotyczącej podejrzenia prowadzenia nielegalnej działalności w zakresie obrotu żywnością, zgłoszenie oceniono jako niezasadne
- **oceniono 1 stronę internetową** za pośrednictwem której prowadzona była od marca do lipca 2024 r. sprzedaż 1 asortymentu suplementu diety
- oceniono treść prezentacji na ww. stronie internetowej 1 suplementu diety.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości oraz liczba stwierdzonych nieprawidłowości:

- stosowanie niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych i żywieniowych
- stosowanie oświadczeń medycznych
- wprowadzanie w błąd przez zamieszczenie informacji stanowiących gwarancję uzyskania korzystnych efektów zdrowotnych po spożyciu produktu

Podjęte działania administracyjne w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- nie podejmowano, ponieważ przedsiębiorca zaprzestał sprzedaży prezentowanego suplementu diety w lipcu 2024 r.,
- ocenę prezentacji suplementu diety wykonano w celach edukacyjnych, w związku z oświadczeniem przedstawiciela strony dotyczącym jego nieświadomości, że informacje zamieszczone w treści prezentacji suplementu diety, którego dotyczyło zgłoszenie są niezgodne z przepisami prawa, przedstawiciela strony pouczono, że przed wznowieniem działalności w zakresie sprzedaży wysyłkowej środków spożywczych treść prezentacji na stronie internetowej należy zweryfikować i dostosować do wymagań prawa żywnościowego.

Liczba przypadków, w których stwierdzono niedozwolone składniki w suplementach diety – nie stwierdzono

Graniczna kontrola sanitarna

IMPORT

- Liczba przeprowadzonych **kontroli/liczba partii - 1/1 partii**
- Liczba **wydanych świadectw jakości zdrowotnej – 1**
- Liczba **decyzji zakazujących** wprowadzenie na teren UE lub zmiana przeznaczenia – **0**
- asortyment odprawianych towarów: rabarbar mrożony
- **prób** do badań laboratoryjnych **nie pobierano**

EKSPORT

- Liczba przeprowadzonych **kontroli/liczba partii - 28/112 partii**
- Liczba **wydanych świadectw jakości zdrowotnej – 28**
- Liczba oraz asortyment **eksportowany do Chin – 4 kontrole/19 partii** napojów alkoholowych
- Asortyment odprawianych towarów: napoje alkoholowe, napoje bezalkoholowe gazowane
- **Prób** do badań laboratoryjnych **nie pobierano**
- **Wydano 28 decyzji** opłatowych

Wdrażanie zasad GHP i GMP oraz systemu zapewnienia jakości HACCP

Najczęściej spotykane problemy z wdrażaniem GHP, GMP, HACCP:

- nie utrzymanie systemu (brak realizacji założeń dokumentacji w pracy bieżącej)
- dokumentacja niedostępna w trakcie kontroli/dla pracowników
- brak weryfikacji systemu
- personel nieprzeszkolony, nieposiadający odpowiedniej wiedzy

Problem ten dotyczy małych zakładów (głównie obrotu żywnością) i wynika z nieznamomości i/lub niezrozumienia obowiązków spoczywających na operatorach żywności oraz niechęci do prowadzenia dokumentacji (prowadzenia zapisów). Duża rotacja personelu oraz zaniechanie systematycznych szkoleń są przyczyną braku świadomości i umiejętności praktycznych niezbędnych do właściwego nadzorowania jakości zdrowotnej żywności.

Większe zakłady o odpowiedniej strukturze organizacyjnej, posiadają specjalne komórki zajmujące się zagadnieniami zapewniającymi bezpieczeństwo żywności i nie mają z tym większych problemów (osoby odpowiedzialne za utrzymanie systemu posiadają odpowiednią wiedzę, w tym zakresie, są szkolone i szkolą podległych pracowników, świadomość kierownictwa jest duża, odbiorcy zewnętrzni wymagają odpowiednich systemów bezpieczeństwa - zakłady poddawane są audytom);

- w przypadku obiektów nowo zatwierdzanych w roku 2025 nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie opracowania dokumentacji GHP/GMP/HACCP
- w przypadku zakładów, w stosunku do których nie jest wymagane zatwierdzenie (tylko wpis do rejestru zakładów) kontrola dokumentacji i ocena sposobu jej wdrożenia następuje podczas kontroli planowych.

W ramach kontroli wewnętrznej producenci wykonują badania surowców/produktów końcowych. Badania produktów gotowych wykonywane są w wytwórniach lodów tradycyjnych i lodów z automatu, zakładach piekarniczych, ciastkarskich i garmażeryjnych, zakładach cateringowych oraz przetwórnich owocowo-warzywnych.

Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego, w tym w jednostkach systemu oświaty

Ocenę teoretyczną sposobu żywienia przeprowadzało laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Zamościu.

W 2025 r. dokonano **3 teoretyczne oceny** sposobu żywienia na podstawie dekadowych jadłospisów i raportów magazynowych w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego (w 2024 r. również przeprowadzono 3 oceny sposobu żywienia):

- 2 w przedszkolach samorządowych
- 1 w stołówce internatu szkoły średniej

Badania sposobu żywienia oraz interpretacja wyników zostały przeprowadzone w oparciu o:

1) „ Normy żywienia dla populacji Polski i ich zastosowanie” – pod redakcją Mirosława Jarosza, Ewy Rychlik, Katarzyny Stoś, Jadwigi Charzewskiej wydawca: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny w Warszawie – 2020 r.

2) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r., poz. 1154).

We wszystkich ocenianych dekadach stwierdzono zbyt niską podaż wapnia i żelaza, ponadto w posiłkach przygotowywanych przez stołówkę internatu szkoły średniej stwierdzono dodatkowo niedobory w spożyciu magnezu i witaminy C oraz zbyt niską wartość energetyczną posiłków przy nadmiernym udziale energii z tłuszczu i zbyt niskim udziale energii z węglowodanów.

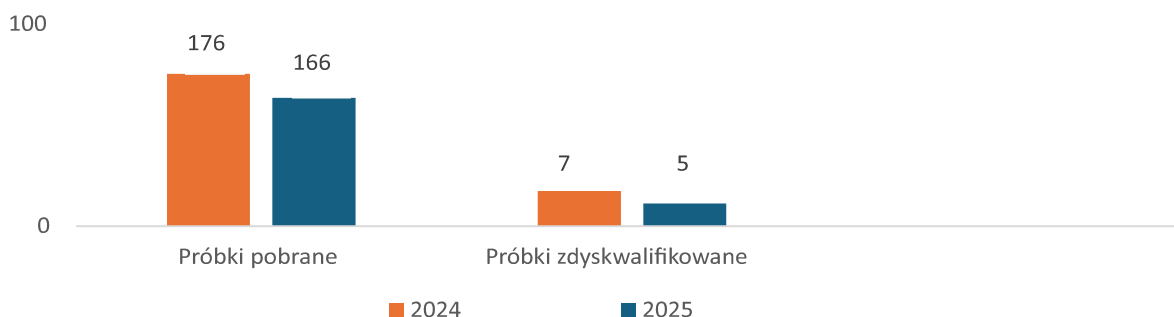
Sprawozdania z badań przesłano do wiadomości do zakładów, w których były pobrane dekady oraz polecono aby dokonano niezbędnych korekt w planowaniu jadłospisów i dostosowanie wyżywienia do obowiązujących norm.

Podczas urzędowych kontroli stołówek szkolnych i przedszkolnych dokonywano oceny jadłospisów na zgodność z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach posiłkując się „Listą wspomagającą” ocenę żywienia w przedszkolu/w szkole pod kątem spełnienia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. Dokonano ocen 25 jadłospisów, nie stwierdzono większych nieprawidłowości.

Oceniono, że posiłki są urozmaicone, zawierają różne składniki z różnych grup produktów, w tym będących źródłem pełnowartościowego białka zwierzęcego i węglowodanów, owoce, warzywa surowe i/lub gotowane. Przy przygotowywaniu posiłków bierze się pod uwagę zalecenia w/w rozporządzenia MZ zarówno jeśli chodzi o składniki, jak i o sposób obróbki termicznej posiłków. W 2025 r. nie wydawano decyzji nakazujących dostosowanie jakości serwowanych posiłków do wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r.

Ocena jakościowa środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością)

Urzędowa kontrola żywności realizowana jest m.in. poprzez pobór próbek środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością do badań laboratoryjnych w celu weryfikacji spełnienia wymagań prawa żywnościowego.

Wykres 18. Badania laboratoryjne w powiecie biłgorajskim w 2025 i 2024 r.

W 2025 roku pobrano do badania laboratoryjnego 166 próbek żywności, w tym 3 próby nie ujęte w sprawozdaniu liczbowym MZ-48 [1 próba grzybów świeżych (podgrzybki) zebrane w okolicznych lasach, próba mięsa przekazanego do laboratorium w ramach zgłoszenia konsumenckiego, 1 próba cukru pobranego do badania w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych] oraz 4 próby materiałów i wyrobów przeznaczonych

do kontaktu z żywnością (2024 roku pobrano do badania laboratoryjnego 176 próbek żywności oraz 5 prób materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością).

Zakwestionowano 5 próbek (w 2024 r. 7 próbek), z czego:

- 1 próba ryżu brązowego –przekroczenie zawartości pestycydów,
- 1 próba fasoli „Jaś Piękny” – zdyskwalifikowane ze względu na przekroczenie zawartości pestycydów,
- 1 próba – produktu na bazie mleka dla dzieci od 1. roku zakwestionowana za nieprawidłowe znakowanie: w bezpośrednim sąsiedztwie oświadczenia zdrowotnego nieswoistego „Dla zdrowego rozwoju” zamieszczono oświadczenie żywieniowe „Zawiera cynk, witaminę A, kwas foliowy i witaminę B12”, co wskazuje na związek tych witamin i składników mineralnych ze zdrowiem dziecka, podczas gdy w oznakowaniu produktu nie zamieszczono szczegółowych dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych określających w jaki sposób cynk, witamina A, kwas foliowy i witamina B12 wpływają na zdrowie dziecka,
- 1 próba preparatu na bazie mleka dla dzieci powyżej 1.roku -nieprawidłowe znakowanie: wartości procentowe referencyjnych wartości spożycia witamin i składników mineralnych określono niezgodnie z przepisami, w bezpośrednim sąsiedztwie oświadczenia zdrowotnego nieswoistego „Kompozycja składników dla wsparcia prawidłowego rozwoju, mocnych kości i zębów oraz układu odpornościowego, w tym: [...]” zamieszczono oświadczenie żywieniowe „Specjalna kompozycja oligosacharydów GOS/FOS”, co wskazuje na ich związek ze zdrowiem dziecka, podczas gdy w oznakowaniu produktu nie zamieszczono szczegółowych dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych określających w jaki sposób oligosacharydy GOS/FOS wpływają na zdrowie dziecka, zastosowano oświadczenie żywieniowe porównawcze różnych kategorii żywności „Warto pamiętać: podając [nazwa produktu] swojemu maluchowi dostarczysz mu znacznie więcej: witaminy D, żelaza, jodu niż podając mleko krowie”
- 1 próba Jogurt pitny wzbogacony – nieprawidłowe znakowanie: termin przydatności do spożycia poprzedzono nieprawidłowym określeniem „Najlepiej spożyć przed:” Sposób przedstawienia terminu przydatności „26/12/25” jest niejednoznaczny i może wprowadzać konsumenta w błąd, co do rzeczywistej daty przydatności.

Podjęte działania administracyjne:

- 2 produkty zakwestionowane z powodu przekroczenia zawartości pestycydów zgłoszono w systemie RASFF oraz poinformowano PPIS nadzorujących producentów/importerów,
- w przypadku 3 prób z nieprawidłowym znakowaniem informacje o nieprawidłowościach przesłano do PPIS/PLW nadzorujących producentów kwestionowanych produktów.

Dodatkowe pobrania próbek nie wynikające z „Planu pobierania próbek...” 2 próby, w tym:

- 1 próba cukru pobranego do badania w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych
- 1 próba mięsa w związku ze zgłoszeniem konsumenckim - poza planem na 2025 r.

Ocena oznakowania/prezentacji suplementów diety oraz żywności dla określonych grup konsumentów

W ramach „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu” w roku 2025 oceniono 5 partii suplementów diety, 2 partie żywności wzbogaconej, 1 partię mleka początkowego, 2 partie środka spożywczego specjalnego przeznaczenia medycznego, 2 partie środków spożywczych uzupełniających przeznaczonych dla niemowląt i małych dzieci i 2 partie preparatów na bazie mleka dla dzieci w wieku 1-3 lat

Liczba stwierdzonych nieprawidłowości i przyczyny dyskwalifikowania.

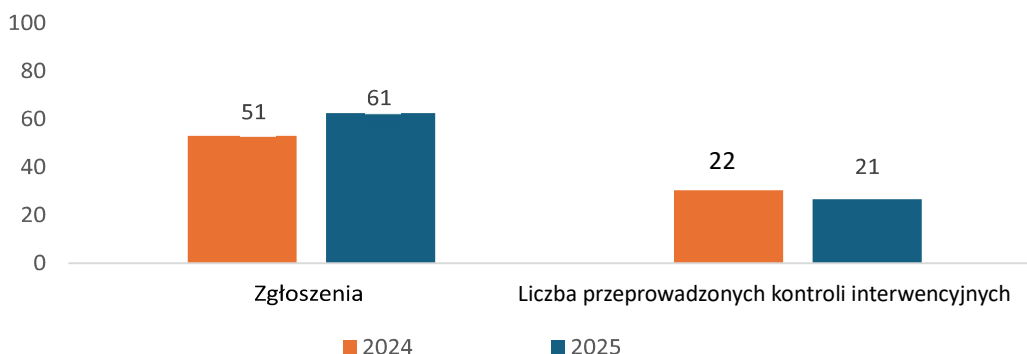
Zdyskwalifikowano 3 próbki, w tym:

- 1 próbę produktu na bazie mleka dla małych dzieci od 1. roku życia - w bezpośrednim sąsiedztwie oświadczenia zdrowotnego nieswoistego „Dla zdrowego rozwoju” zamieszczono oświadczenie żywieniowe „Zawiera cynk, witaminę A, kwas foliowy i witaminę B12”, co wskazuje na związek tych witamin i składników mineralnych ze zdrowiem dziecka, podczas gdy w oznakowaniu produktu nie zamieszczono szczegółowych dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych określających w jaki sposób cynk, witamina A, kwas foliowy i witamina B12 wpływają na zdrowie dziecka,
- 1 próbę produktu na bazie mleka dla dzieci powyżej 1. roku życia – w bezpośrednim sąsiedztwie oświadczenia zdrowotnego „Kompozycja składników dla wsparcia prawidłowego rozwoju, mocnych kości i zębów oraz układu odpornościowego, w tym: [...]” zamieszczono oświadczenie żywieniowe „Specjalna kompozycja oligosacharydów GOS/FOS”, co wskazuje na ich związek ze zdrowiem dziecka, podczas gdy w oznakowaniu produktu nie zamieszczono szczegółowych dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych określających w jaki sposób oligosacharydy GOS/FOS wpływają na zdrowie dziecka, ponadto zastosowano nieprawidłowe oświadczenie żywieniowe porównawcze o treści: „Warto pamiętać: podając [nazwa produktu] swojemu maluchowi dostarczysz mu znacznie więcej: witaminy D, żelaza, jodu niż podając mleko krowie”,
- 1 próbę jogurtu pitnego z magnezem i witaminą B9 - termin przydatności do spożycia poprzedzono określeniem „Najlepiej spożyć przed:”, sposób przedstawienia terminu przydatności „26/12/25” jest niejednoznaczny i może wprowadzać konsumenta.

Podjęte działania administracyjne:

- informacje o stwierdzonych nieprawidłowościach przesłano do Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych i Powiatowego Lekarza Weterynarii nadzorujących producentów kwestionowanych produktów

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach

Wykres 19. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach RASFF w powiecie biłgorajskim w 2025 i 2024 r.

RASFF to system służący szybkiej informacji o produktach niebezpiecznych znajdujących się na rynku. W ramach funkcjonowania systemu RASFF obowiązującego we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Liczba przypadków zgłoszonych do systemu RASFF oraz liczba prowadzonych postępowań wyjaśniających była porównywalna.

Na terenie powiatu biłgorajskiego w 2025 r. brano udział w:

- **61 postępowań** (w 2024 r. 51 postępowań)
  - proces wycofywania z obrotu kwestionowanej żywności nadzorowano za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (rozmowa telefoniczna, wymiana informacji drogą elektroniczną) oraz bezpośrednio w zakładach wprowadzających do obrotu/ wykorzystujących do produkcji kwestionowane środki spożywcze.

Przeprowadzono łącznie 21 kontroli interwencyjnych (w 2024 r. 22 kontrole): 1 kontrolę w zakładzie piekarniczym, 2 kontrole w ciastkarniach, 10 kontroli w sklepach, 1 kontrolę w sklepie z żywnością trwałą, 5 kontroli w magazynach, 1 kontrolę w przetwórni owocowo-warzywnej oraz 1 kontrolę w gospodarstwie rolnym.

W 1 przypadku postępowanie prowadzone było u producenta zlokalizowanego na terenie powiatu biłgorajskiego (przeprowadzono 1 kontrolę):

- w zakładzie produkującym napoje alkoholowe i bezalkoholowe prowadzono postępowanie wyjaśniające w związku z podjęciem decyzji o wycofaniu z obrotu wina owocowego aromatyzowanego ze względu na wykrycie w toku produkcji wady butelek i możliwej obecności okruchów szkła w produkcie.

Ponadto przygotowano i przesłano do Krajowego Punktu Kontaktowego RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym za pośrednictwem Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego **2 powiadomienia informacyjne** dotyczące stwierdzenia przekroczenia NDP pozostałości pestycydów:

- heksakonazolu (0,035+/-0,018 mg/kg) w ryżu naturalnym brązowym pełnoziarnistym,
- chlorpyrifosu (0,56+/-0,28 mg/kg) w ziarnach fasoli.

W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości podejmowane były działania mające na celu monitorowanie wycofywania z obrotu kwestionowanej żywności.

Działania akcyjne

Imprezy masowe:

„Dni Biłgoraja 2025” przy placu BCK w Biłgoraju, ul. Kościuszki 16, 23-400 Biłgoraj

- **przeprowadzono 2 kontrole**
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Kontrole akcyjne:

- przeprowadzone na targowiskach i w handlu detalicznym w sprawie wzmożenia kontroli pochodzenia mięsa i mleka pozyskiwanych od zwierząt parzystokopytnych (bydło, owce, kozy, świnie) oraz produktów wytworzonych z tych surowców w związku z występowaniem ognisk pryszczycy w niektórych krajach europejskich

Podczas kontroli zwracano uwagę na jakość żywności, higienę sprzedaży, zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, uprawnienia do prowadzenia działalności i zgodność zakresu działania z decyzją zatwierdzenia. Sprawdzano również oznakowanie gotowych artykułów spożywczych i dostępność dla konsumentów informacji wynikających z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych odnośnie składu potraw przygotowywanych w kontrolowanym zakładach.

W ocenianym zakresie nie stwierdzano nieprawidłowości.

- prowadzono w okresie letnim w zakresie oceny warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych. W tym czasie przeprowadzono 2 kontrole tematyczne w sklepach spożywczych.

Podczas kontroli oceniano warunki przechowywania wód butelkowanych oraz przeprowadzono ocenę znakowania opakowań jednostkowych 3 partii naturalnej wody mineralnej i 1 partii wody źródlanej na zgodność z przepisami rozporządzenia MZ z 31.03.2011 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych. W ocenianym zakresie nie stwierdzano nieprawidłowości.

Współpraca z innymi jednostkami kontrolnymi i środkami masowego przekazu

Inspekcja Weterynaryjna

Współpraca w zakresie wymiany informacji:

- przesłano zapytanie do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Biłgoraju w sprawie podejmowania wspólnych działań w zakresie zatwierdzania zakładów produkujących wyroby z udziałem mięsa świeżego
- przesłano pismo do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Międzychodzie w sprawie zgłoszenia konsumenckiego dotyczącego mięsa wołowego celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami
- otrzymano 5 pism Powiatowego Lekarza Weterynarii w Lublinie o stwierdzeniu obecności pałeczek *Salmonella spp.* w próbkach mięsa drobiowego, których odbiorcami były podmioty z terenu powiatu biłgorajskiego
- otrzymano pismo od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Lublinie w sprawie ogniska ptasiej grypy w fermie drobiu wraz z listą dystrybucyjną, przeprowadzono rozmowę z przedstawicielem zakładu figurującego na liście dystrybucyjnej, nie stwierdzono kwestionowanego mięsa w obrocie, przesłano informację zwrotną
- otrzymano pismo od Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie kwestionowanej papryki czerwonej słodkiej i ostrej w proszku, odbiorcą kwestionowanego produktu był zakład będący pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej, przesłano informację w tej sprawie do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Biłgoraju celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami
- informacja od Powiatowego Lekarza Weterynarii w Biłgoraju o podejrzeniu zakażenia *Salmonella* Enteritidis stada kur niosek
- przesłano pismo do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Warszawie z informacją o nieprawidłowym oznakowaniu jogurtu pitnego celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami.

Współpraca w ramach porozumienia:

- przesłano 2 pisma w zakresie weryfikacji listy zakładów wspólnie nadzorowanych przez Inspekcję Weterynaryjną i Państwową Inspekcję Sanitarną w obszarze bezpieczeństwa żywności i pasz.

Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Współpraca w zakresie wymiany informacji:

- otrzymano informację z WIORiN o/Biłgoraj o nieprawidłowych wynikach badań selera korzeniowego na pozostałości środków ochrony roślin. Niniejszą próbę pobrano z pola na etapie wzrostu roślin. Nawiązano kontakt z właścicielem gospodarstwa, a ten podjął decyzję o likwidacji uprawy. W tym dniu

przeprowadzono kontrolę wspólnie z przedstawicielami WIORiN o/Biłgoraj, w czasie której właściciel gospodarstwa dokonał likwidacji uprawy poprzez zaoranie.

Współpraca w ramach porozumienia:

- przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami WIORiN 4 kontrole produkcji pierwotnej u producentów agrestu, porzeczki czarnej, maliny jesiennej i gryki.

Inspekcja Ochrony Środowiska

Współpraca w zakresie porozumienia:

- przeprowadzono 1 wspólną kontrolę producenta produkcji pierwotnej (plantacja truskawki).

Współpraca ze środkami masowego przekazu

W 2025 r. w serwisie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej ukazał się wywiad i relacja z wystawy grzybów świeżych, udzielono wywiadu do lokalnej prasy.

Działalność na portalach społecznościowych

- strona internetowa Facebook PSSE Biłgoraj
- popularyzacja treści edukacyjnych w formie postów
- publikacja ostrzeżeń dotyczących produktów spożywczych

Szkolenia i narady

Liczba szkoleń zewnętrznych - 15

Liczba szkoleń wewnętrznych - 3 (kaskadowe po szkoleniach zewnętrznych)

Tematyka szkoleń:

Procedury kontroli:

1. Praktyczne omówienie przykładów kontroli, nieprawidłowości i problemy związane z nadzorem - 6 osób przeszkolonych
2. Sposób radzenia sobie w trakcie kontroli z sytuacjami konfliktowymi/problemowymi - 6 osób przeszkolonych.

Różne techniki kontrolne, takie jak audyt, pobieranie próbek i inspekcja:

1. Wymagania ogólne dotyczące pobierania próbek żywności w kierunku zanieczyszczeń chemicznych, mikotoksyn i zanieczyszczeń mikrobiologicznych - 6 osób przeszkolonych
2. Wymagania szczegółowe - pobieranie próbek w kierunku mikotoksyn - 6 osób przeszkolonych
3. Pobieranie próbek żywności w kierunku zanieczyszczeń chemicznych - 6 osób przeszkolonych
4. Pobieranie próbek żywności w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - 6 osób przeszkolonych
5. Pobieranie próbek wymazów czystościowych w zakładach produkcyjnych i żywienia zbiorowego, przepisy prawne, sprzęt i higiena - 6 osób przeszkolonych
6. Pobieranie próbek kierunku oznaczania poziomów pozostałości pestycydów, sprzęt do pobierania próbek, wymagania prawne - 6 osób przeszkolonych
7. Omówienie zasad pobierania próbek w oparciu o praktyczne przykłady - 6 osób przeszkolonych

Różne etapy produkcji:

1. Dodatki do żywności - 6 osób przeszkolonych
2. Dostawy bezpośrednie - 6 osób przeszkolonych
3. Rolniczy Handel Detaliczny - 6 osób przeszkolonych

Zagrożenia w produkcji żywności (w tym RASFF):

1. BŻ - procedury RASFF, omówienie problemów i bieżących zagadnień - 5 osób przeszkolonych
2. Ostatnie aktualizacje systemu iRASFF - 5 osób przeszkolonych
3. Wycofanie kodów SMS jako metody autoryzacji podczas logowania do iRASFF - 5 osób przeszkolonych
4. Klasyfikacja ryzyka i powiadomień w RASFF - 5 osób przeszkolonych
5. Analiza przypadku zgłoszonego do RASFF - 5 osób przeszkolonych
6. Omówienie Wytycznych dotyczących ograniczenia ryzyka mikrobiologicznego w odniesieniu do świeżych owoców i warzyw na etapie produkcji podstawowej poprzez przestrzeganie zasad higieny - 6 osób przeszkolonych

7. Bezpieczeństwo mikrobiologiczne żywności ze szczególnym uwzględnieniem wirusów przenoszonych przez żywność - 7 osób przeszkolonych

Prawo żywnościowe:

1. Eksport żywności do krajów trzecich - 6 osób przeszkolonych
2. Eksport do Wielkiej Brytanii - 6 osób przeszkolonych
3. Eksport do Chińskiej Republiki Ludowej - 6 osób przeszkolonych
4. Rejestracja podmiotów w systemie CIFER/Single window - 6 osób przeszkolonych
5. Zasady stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych, w tym lista pending - 6 osób przeszkolonych
6. Zasady stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych, w tym lista pending cz. II - 6 osób przeszkolonych
7. Nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad produkcją pierwotną w świetle obowiązujących przepisów – 6 osób przeszkolonych
8. Znakowanie żywności dla dzieci do 3 lat - 2 osoby przeszkolone
9. Szkolenie z zakresu systemu HACCP, GHP - kontrola. Rozporządzenie 852/2004 - 7 osób przeszkolonych
10. Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością - wymogi prawne, urzędowa kontrola - 6 osób przeszkolonych
11. Istotne tematy z zakresu suplementów diety - 5 osób przeszkolonych
12. Żywność dla określonych grup i alergeny - istotne informacje - 5 osób przeszkolonych
13. Organizacja wypoczynku, wymagania sanitarne, przepisy regulujące organizację wypoczynku dzieci i młodzieży - 1 osoba przeszkolona

Wszelkie inne dziedziny niezbędne do zapewnienia zgodności z 2017/625:

1. Ustalenia z posiedzenia Wojewódzkiego Zespołu ds. Suplementów Diety, które miało miejsce dnia 26.08.2025 r. - 2 osoby przeszkolone
2. Zasady konsultacji projektów ostrzeżeń publicznych dot. Żywności - 2 osoby przeszkolone
3. „Bezpieczne wakacje w Twoich rękach”, higiena osobista, prezentacja lampy UV do celów szkoleniowych - 1 osoba przeszkolona
4. Patogeny przenoszone przez kleszcze, metody zapobiegania - 1 osoba przeszkolona
5. Kleszcze w Polsce: biologia, ekologia i profilaktyka - 1 osoba przeszkolona
6. Bezpieczny wypoczynek - podstawowe zasady - 1 osoba przeszkolona

Analiza dokumentacji, materiałów:

1. Substancje dodatkowe i aromaty - urzędowa kontrola, monitoring, raportowanie danych do Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności - 7 osób przeszkolonych
2. Omówienie planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w PIS na 2026 r. w zakresie pozostałości pestycydów - 5 osób przeszkolonych
3. Porozumienie GIJHARS w zakresie oszustw żywnościowych - omówienie zbiorczego raportu i sposobu raportowania do GIJHARS - 5 osób przeszkolonych
4. Omówienie spraw bieżących oraz kwestii zgłaszanych do GIS przez podmioty 5 osób przeszkolonych
5. Odpowiedzi na pytania Inspekcji - 6 osób przeszkolonych
6. Znakowanie żywności. Warsztaty z zakresu weryfikacji etykiet - 6 osób przeszkolonych

Podsumowanie

Łączna liczba obiektów objętych nadzorem przez pion Higieny Żywności i Żywienia **w 2025 r. wynosiła 5781 i tym samym była wyższa o 140 obiektów w stosunku do 2024 r.** Zdecydowaną większość stanowili producenci pierwotni (4765 w 2025 r. i 4584 w 2024 r.). Wynika to z rolniczego charakteru powiatu biłgorajskiego.

W 2025 r. liczba obiektów skontrolowanych pozostaje na podobnym poziomie jak w 2024 r. Realizacja harmonogramu planu kontroli **w 2025 r. była na poziomie 95,5%** i była nieco wyższa niż w roku **2024 (92,95%)**. Niewykonanie zaplanowanych kontroli związane było głównie z likwidacją lub zawieszeniem prowadzonej działalności.

W 2025 r. przeprowadzono 332 kontrole poza planem (tj. 123,8% w stosunku do wykonanych planowanych kontroli) natomiast **w 2024 r. liczba kontroli poza planem była nieco niższa i wynosiła 292 (tj. 110,6%** w stosunku do wykonanych planowanych kontroli). Były to kontrole związane z działaniami doraźnymi wynikającymi z zatwierdzaniem nowych zakładów, nadzorem nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i ferii zimowych, działaniami pokontrolnymi (kontrole sprawdzające), kontrolami tematycznymi i kontrolami interwencyjnymi wynikającymi ze zgłoszeń konsumentów o nieprawidłowościach lub związanych z notyfikacjami zgłoszonymi w systemie RASFF oraz importem i eksportem środków spożywczych.

Szczegółowo analizowano skargi/interwencje konsumentów dotyczące obiektów żywnościowych i rozpatrywano je niezwłocznie (przyjęto 23 zgłoszeń konsumentów, z czego 10 uznano za zasadne – podjęto odpowiednie działania mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości). W przypadku zgłoszeń imiennych informowano osoby zainteresowane o wynikach kontroli.

Kontrole urzędowe, w trakcie których stwierdzano naruszenie przepisów prawa żywnościowego skutkowały prowadzeniem postępowania administracyjnego mającego na celu poprawę stanu bezpieczeństwa żywności. Wykonanie zaleceń weryfikowano podczas kontroli sprawdzających.

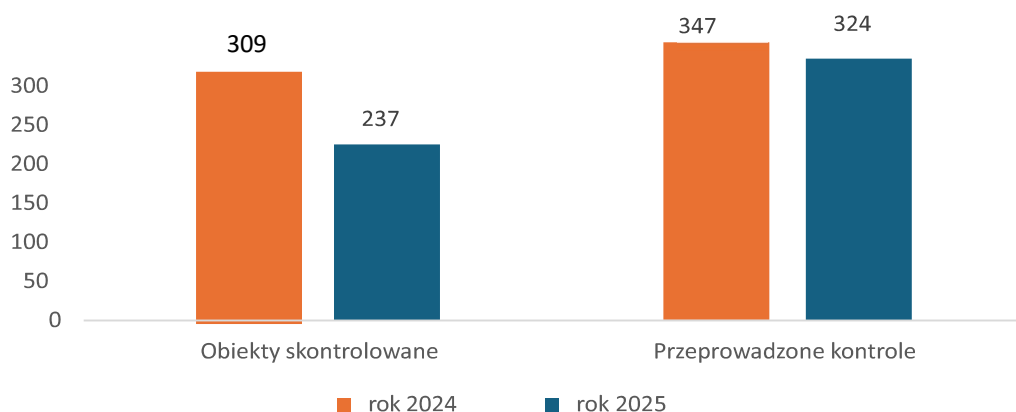
HIGIENA KOMUNALNA

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego sprawuje bieżący nadzór nad jakością wody do spożycia, obiektami użyteczności publicznej oraz miejscami zbiorowego wypoczynku i rekreacji dokonując kontroli przestrzegania przepisów w celu ochrony zdrowia ludzkiego.

W roku 2025 r. w powiecie biłgorajskim w Sekcji Higieny Komunalnej objęto nadzorem 514 obiektów użyteczności publicznej i wodociągów (w 2024 r. - 501)

- Skontrolowano 237 obiektów użyteczności publicznej i wodociągów (w 2024 r. - 309)
- Przeprowadzono 324 kontrole obiektów (w 2024 r. - 347)

Obiekty użyteczności publicznej i wodociągi

Wykres 20: Nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej w powiecie biłgorajskim w roku 2024 i 2025

Wyniki przeprowadzonych kontroli:

- Wydano 39 decyzje administracyjne, w tym:
  - 11 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień sanitarno-higienicznych (5 przedłużających termin ich wykonania)
  - 14 decyzji dotyczących wody do spożycia
  - 14 decyzji związanych z jakością wody na pływalniach i w instalacjach ciepłej wody

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Domy pomocy społecznej, inne jednostki organizacyjne, placówki zapewniające całodobową opiekę

W roku 2025 na terenie powiatu biłgorajskiego objętych nadzorem było 13 obiektów

- Stan sanitarno-higieniczny skontrolowano w 5 placówkach (w 2024 r. - 10)
- Przeprowadzono 5 kontrole (w 2024 r. - 12)
- Nie stwierdzono uchybień sanitarnych, nie prowadzono postępowań administracyjnych

W trakcie czynności kontrolnych oceniano:

- postępowanie z bielizną czystą i brudną, w tym sposób przechowywania, transport oraz gospodarkę odpadami, szczególnie odpadami medycznymi;
- weryfikowano stan sanitarno-higieniczny, porządkowy i techniczny pomieszczeń, pokoi mieszkalnych, sanitariatów oraz miejsc, w których organizowane są warsztaty;

Stan ocenianych obiektów nie budził zastrzeżeń. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły stanu sanitarno-higienicznego oraz stanu technicznego pomieszczeń i urządzeń.

Obiekty hotelarskie

W roku 2025 na terenie powiatu biłgorajskiego objęto nadzorem 76 obiektów świadczących usługi noclegowe (w 2024 r. - 81)

- Stan sanitarno-higieniczny skontrolowano w 28 obiektach (w 2024 r. – 22)
- Przeprowadzono 32 kontrole (2024 r.- 23)
- W 3 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego
- Wydano 3 decyzje administracyjne
- Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł

Zakres przedmiotowy kontroli w obiektach świadczących usługi hotelarskie, dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu; stanu sanitarnego zespołów higieniczno-sanitarnych; stwierdzenia obecności owadów i gryzoni; stanu porządkowego terenu wokół obiektu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m. in.: niewłaściwego stanu sanitarno – higienicznego ścian, sufitów w pomieszczeniach oraz zniszczonego wyposażenia.

Większość obiektów utrzymana jest w należywym stanie sanitarno-higienicznym.

Zakłady usługowe

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim objęto nadzorem 226 zakładów usługowych (101 zakładów fryzjerskich oraz fryzjersko – barberskich, 70 zakładów kosmetycznych bez przerwania ciągłości tkanek, 19 zakładów odnowy biologicznej bez przerwania ciągłości tkanek, 25 zakładów kosmetycznych z naruszeniem ciągłości tkanek, 2 zakłady tatuażu, 1 zakłady piercingu, 1 zakład kosmetyczny i piercingu, 1 inny zakład z naruszeniem ciągłości tkanek, 6 mobilnych usług z branży beauty.

- Skontrolowano 109 zakładów
- Przeprowadzono 114 kontroli sanitarnych i sprawdzających
- Wydano 1 decyzję administracyjną
- Nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł

W tej grupie obiektów, obserwowane są najczęstsze i najbardziej dynamiczne zmiany dotyczące zakończenia, rozpoczęcia bądź zawieszenia działalności, a także zmiany miejsca świadczenia usług lub wspólnego świadczenia usług w jednym lokalu jako odrębne podmioty z zarejestrowaną własną działalnością.

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych kontroli obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; postępowania z odzieżą wierzchnią i roboczą; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia zakładu; postępowania ze sprzętem oraz narzędziami używanymi do świadczenia usług; stosowania środków dezynfekcyjnych w prowadzonych procesach dezynfekcji; zasad i sposobu prowadzenia procesów sterylizacji; postępowania ze stosowanymi preparatami kosmetycznymi. W przypadku gdy zakres usług obejmował usługi naruszające ciągłość tkanek, sprawdzano czy jest wdrożona i stosowana procedura regulująca sposób postępowania który zapewnia ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

W jednym zakładzie fryzjerskim prowadzono postępowanie administracyjne dotyczące m. in. złego stanu sanitarno-higienicznym pomieszczeń, niewłaściwego przechowywana narzędzi oraz odzież wierzchniej i roboczej.

W trzech zakładach fryzjerskich stwierdzono podczas kontroli nieprawidłowościami: niewłaściwie prowadzony proces dezynfekcji narzędzi, przeterminowane preparaty kosmetyczne i dezynfekcyjne, niewłaściwe

postępowanie z brudną bielizną, brudne ściany w pomieszczeniu usługowym i poczekalni. Nieprawidłowości te, zostały natychmiast usunięte, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

Ustępy publiczne

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim:

- Objęto nadzorem 5 ustępów publicznych (w 2024 r. - 6)
- Skontrolowano 2 ustępy
- Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne
- Nie stwierdzono nieprawidłowości

Podczas kontroli oceniano m.in.: bieżącą czystość i stan pomieszczeń i urządzeń, zaopatrzenie w wodę ciepłą i zimną, prowadzenie dezynfekcji urządzeń i pomieszczeń, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z nieczystościami płynnymi oraz dostępność środków higieny.

Dworzec autobusowy

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim:

- W ewidencji jest 1 dworzec autobusowy
- Przeprowadzono 1 kontrolę sprawdzającą
- Prowadzone jest postępowanie administracyjne

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował wykonanie zaleceń zawartych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju.

Tereny rekreacyjne

Tereny rekreacyjne to place zabaw dla dzieci wraz z piaskownicami, obiekty sportowe oraz plaże przy kąpieliskach.

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim:

- Objęto nadzorem 25 terenów rekreacyjnych
- Skontrolowano 8 obiektów
- Przeprowadzono 8 kontroli
- Nie stwierdzono nieprawidłowości

Zakres przedmiotowy kontroli, na placach zabaw dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących bieżącego stanu sanitarno-porządkowego placów zabaw.

Pływalnie

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim:

- W ewidencji jest 1 kryta pływalnia
- Nie przeprowadzano kontroli na krytej pływalni
- Wydano 8 decyzji administracyjnych dotyczących jakości wody, w tym 4 decyzje wygaśnięcia postępowania

W pobranych do badania próbkach wody stwierdzono przekroczenia parametru Legionella sp. Powtórne badania potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W powiecie biłgorajskim 94224 osoby (99,4 % mieszkańców powiatu) korzysta z wody o kontrolowanej jakości z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia.

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim:

- Objęto nadzorem 42 wodociągów o kontrolowanej jakości pochodzącej z ujęć podziemnych, w tym:
  - 38 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia

- 4 wodociągi lokalne
- W 42 wodociągach skontrolowano jakość wody
- W 26 obiektach skontrolowano stan sanitarno-higieniczny urządzeń wodociągowych
- W 4 obiektach przeprowadzono kontrole sprawdzające wykonanie zaleceń decyzji na jakość wody
- W 3 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia stwierdzono brak przydatności wody do spożycia
- W 5 wodociągach stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia
- Wydano 14 decyzji administracyjnych w tym 5 decyzji wygaśnięcia i stwierdzających przydatność wody do spożycia

Jakość wody ciepłej

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim w ramach bieżącego nadzoru nad wodą ciepłą oraz prowadzonych postępowań administracyjnych:

- Skontrolowano 5 obiektów (w 2024 – 7)
- Pobrano 27 próbki wody ciepłej (w 2024 – 30)
- 78 % (21) próbek wody ciepłej spełniało wymagania mikrobiologiczne
- W 3 obiektach stwierdzono ponadnormatywną ilość pałeczek Legionella sp.
- Wydano 3 decyzje dotyczące przekroczenia parametru Legionella sp.

Nadzór nad kąpieliskami i miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpeli

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim funkcjonowały 4 kąpieliska.

Przed rozpoczęciem sezonu letniego w ramach kontroli urzędowej ze wszystkich kąpielisk zostały pobrane próbki wody do badania.

Ocena bieżąca jakości wody w kąpieliskach, dokonywana jest w oparciu o wyniki badań wody przedstawione przez organizatorów, bieżące kontrole i analizy próbek wody wykonywane w ramach nadzoru.

Informacje o jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli są aktualizowane od rozpoczęcia sezonu letniego na podstawie wyników badań i zamieszczane na stronie internetowej: <https://sk.gis.gov.pl/>

Podmioty lecznicze

Postępowanie z bielizną szpitalną

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim w sekcji Higieny Komunalnej w ewidencji podmiotów wykonujących działalność leczniczą jest 6 obiektów:

- Skontrolowano 2 placówki (w 2024 – 0)

W powiecie biłgorajskim nie ma firm piorących bieliznę szpitalną. W bieżącym okresie sprawozdawczym w skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Postępowanie z odpadami medycznymi

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim skontrolowano 4 placówki (w 2024 – 0).

Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej w grupie obiektów służby zdrowia kontrolują sposób postępowania z odpadami medycznymi w tych obiektach, w których znajdują się wydzielone pomieszczenia do ich gromadzenia.

Podmioty lecznicze posiadały wdrożone wewnętrzne procedury oraz instrukcje postępowania z odpadami medycznymi wytwarzanymi w trakcie udzielania świadczeń.

Na terenie powiatu brak jest możliwości termicznej utylizacji odpadów medycznych niebezpiecznych, dlatego odpady te wywożone są do spalarni odpadów znajdujących na terenie innych województw.

W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Jakość wody ciepłej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą

W roku 2025 w powiecie biłgorajskim:

- W 2 podmiotach wykonano badania w ramach bieżącego nadzoru
- Pobrano 10 próbek
- W 1 obiekcie woda nie spełniała wymagań w zakresie jakości wody ciepłej
- Wydano 1 decyzję administracyjną

Podsumowanie

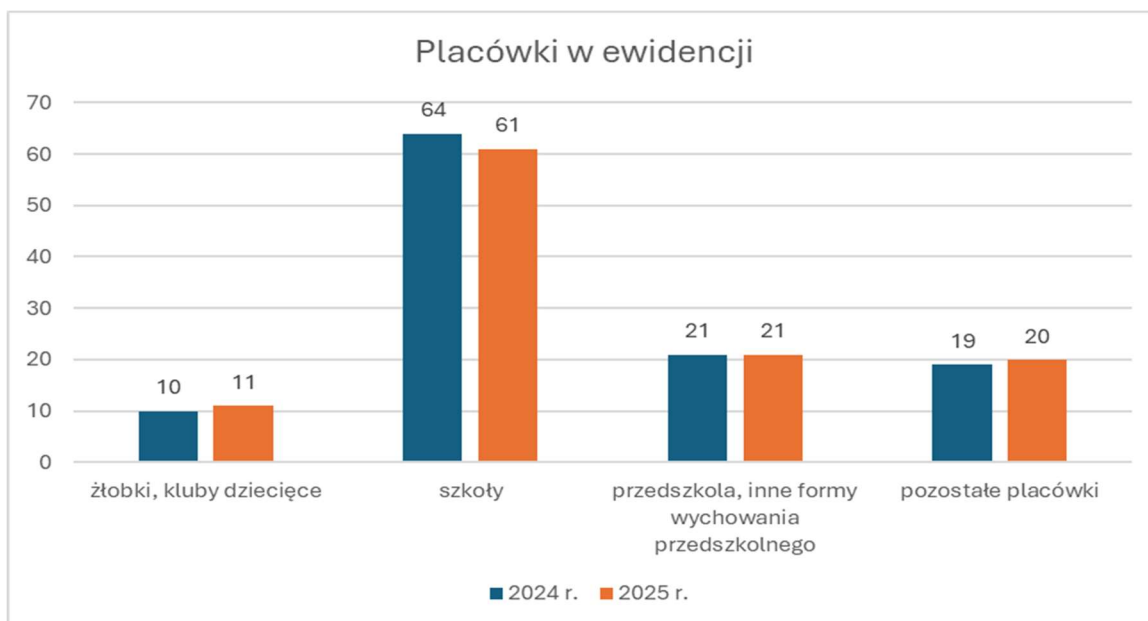
Prowadzone kontrole poszczególnych grup obiektów w powiecie biłgorajskim nie wskazały na występowanie poważniejszych zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla osób korzystających z usług świadczonych w obiektach użyteczności publicznej. W pojedynczych przypadkach, gdzie te standardy nie zostały zachowane, konieczne było wydanie zaleceń i decyzji. Stwierdzone nieprawidłowości były usuwane na bieżąco lub w terminach wyznaczonych w postępowaniu administracyjnym.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Stwierdzone w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi przekroczenia parametrów mikrobiologicznych oraz żelazo, mangan i jon amonowy skutkowały wydawaniem decyzji o braku lub warunkowej przydatności wody do spożycia.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego, dokonuje kontroli pod kątem przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz w ośrodkach wypoczynku, a także higieny procesów nauczania.

Wykres 21: Placówki w ewidencji w powiecie biłgorajskim w roku 2024 i 2025 r.

Nadzór sanitarny nad szkołami i innymi placówkami oświatowo-wychowawczymi

W 2025 roku na terenie powiatu biłgorajskiego w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się:

- 113 szkół i innych placówek oświatowo- wychowawczych (w 2024 r. 114)
- 55 form wypoczynku zimowego i letniego (w 2024 r. 64)

Skontrolowano:

- 57 szkół i innych placówek oświatowo- wychowawczych (w 2024 r. 64)
- 30 form wypoczynku zimowego i letniego (w 2024 r. 32)

Przeprowadzono:

- 59 kontroli sanitarnych (w 2024 r. 64)
- 5 kontroli sprawdzających (w 2024 r. 6)
- 4 kontrole interwencyjne (w 2024 r. 3)
- 15 kontroli tematycznych (w 2024 r. 23)

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w celu poprawy warunków higienicznych i zdrowotnych szkół i innych placówek oświatowo- wychowawczych:

- Wydano 14 decyzji: (w 2024 r. 6)
  - 6 decyzji w związku z naruszeniem wymagań higienicznych i zdrowotnych (w 2024 r. 2)
  - 8 decyzji w sprawie ustalenia opłaty (w 2024 r. 4)

Stan sanitarny i techniczny budynków

W 2025 roku spośród 57 skontrolowanych placówek, w 6 stwierdzono:

- brak przeglądów kominowo – wentylacyjnych, niezabezpieczenie ciągów komunikacyjnych w budynku, wolnej przestrzeni nad schodami
- zły stan sanitarno- higieniczny toalet, sal lekcyjnych i innych sal
- zły stan sanitarno- higieniczny toalet
- zły stan sanitarno- higieniczny ogrodzenia, mebli edukacyjnych
- zły stan sanitarno- higieniczny toalet, zły stan sal lekcyjnych i innych sal, niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych; umywalki dla dziewcząt, przekroczenie liczby uczniów na umywalkę do 50%, umywalki dla chłopców przekroczenie liczby uczniów na umywalkę do 75%, oczka ustępowe i pisuar dla chłopców przekroczenie liczby uczniów na umywalkę do 75%
- zły stan sanitarno- higieniczny toalet, zły stan sanitarno- higieniczny ogrodzenia (w 2024 r. spośród 62 skontrolowanych placówek , w 2 stwierdzono: brak osłon na punktach oświetlenia sztucznego w sali gimnastycznej, niewłaściwe oświetlenie)

Warunki do utrzymania higieny

Zapewnienie w placówkach właściwych warunków higieniczno- sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia jest jednym z elementów profilaktyki. Bieżąca czystość, dobry stan techniczny powierzchni, instalacji, zapewnienie właściwej liczby urządzeń w odniesieniu do liczby osób korzystających oraz zapewnienie środków higieny osobistej składają się na zapewnienie podstawowych standardów higienicznych.

Spółród placówek skontrolowanych pod kątem gospodarki wodno- ściekowej:

- 57 placówek (100%) (2024 r. 100%) było podłączonych do wodociągu miejskiego/ gminnego placówek było podłączonych do sieci kanalizacyjnej centralnej miejskiej/ gminnej
- 8 placówek (2024 r. 7) brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej, z czego;
  - 5 placówek zbiornik bezodpływowy (szambo) (2024 r. 5)
  - 3 placówki własna oczyszczalnia ścieków (2024 r. 2)

W 53 skontrolowanych placówkach (2024 r. 62 tj. 100%) zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej. Natomiast w 4 placówkach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły;

- niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń i urządzeń sanitarnohigienicznych (3 placówki)
- niezapewnienia standardu dostępności do urządzeń sanitarnych (1 placówka)

Higiena procesów nauczania

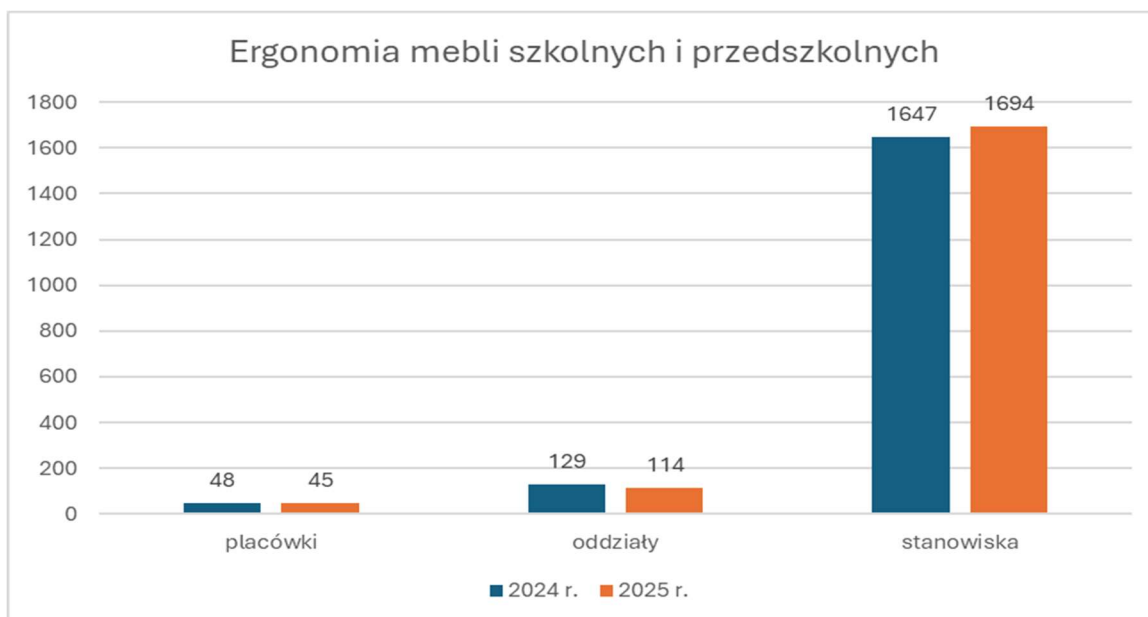
Podczas oceny środowiska szkolnego, szczególną uwagę zwracano na dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży, obciążenie uczniów ciężarem tornistrów, zapewnienie miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych, tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny, a także zapewnienia właściwego oświetlenia.

Ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych

W 2025 roku oceniono dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków w:

- 48 placówkach (w 2024 r. 45)
  - 114 oddziałach (w 2024 r. 129)
  - 1694 stanowisk (w 2024 r. 1647)
- Nieprawidłowości nie stwierdzono.

(W 2024 r. nieprawidłowości stwierdzono w 2 szkołach, 8 oddziałach, 45 stanowisk).

Wykres 22: Ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych w powiecie biłgorajskim w roku 2024 i 2025 r.

Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów

Przeprowadzono ważenie tornistrów w 11 szkołach podstawowych, w 36 oddziałach, w którym wzięło udział 410 dzieci.

Waga tornistrów wynosiła:

- do 10% masy ciała ucznia- 11 placówek, 36 oddziałów, 312 dzieci
- 10-15% masy ciała ucznia- 11 placówek, 31 oddziałów, 98 dzieci
- >15% masy ciała ucznia- 0 placówek

(W 2024 r. w 13 szkołach podstawowych, w 49 oddziałach, w którym wzięło udział 615 dzieci do 10% masy ciała ucznia- 13 placówek, 49 oddziałów, 451 dzieci, do 15% masy ciała ucznia- 13 placówek, 49 oddziałów, 155 dzieci, >15% masy ciała ucznia 2 placówki, 9 uczniów).

Rozkład zajęć lekcyjnych

- Skontrolowano 26 szkół, 142 oddziały, nieprawidłowości nie stwierdzono.
(W 2024 r. 34 szkoły, 235 oddziałów, nieprawidłowości nie stwierdzono).

Warunki do pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych

- Skontrolowano 30 szkół (w 2024 r. 39), wszystkie zapewniły miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych, w tym;
  - 4 szkoły zapewniły szafki z indywidualnymi skrytkami (w 2024 r. 4)
  - 26 szkół zapewniło inne miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych (w 2024 r. 35)

Temperatura powietrza w pomieszczeniach dydaktycznych

Podczas kontroli oceniano mikroklimat pomieszczeń pod kątem zapewnienia właściwej temperatury w pomieszczeniach dydaktycznych.

- Skontrolowano 48 placówek, dokonano 251 pomiarów temperatury, nieprawidłowości nie stwierdzono.
(W 2024 r. 37 placówek, 223 pomiary).

Oświetlenie w szkołach

Ważnym aspektem kontroli jest zapewnienie przez placówki właściwego oświetlenia, w tym natężenia oświetlenia.

Posiadanie raportów z pomiarów natężenia oświetlenia

Pod kątem posiadania pomiarów natężenia oświetlenia skontrolowano 27 szkół, nieprawidłowości nie stwierdzono:

- 24 szkoły posiadały wyniki pomiarów natężenia oświetlenia zgodne z PN-EN 12464-1 z 2012 roku
- 3 szkoły posiadały wyniki pomiarów natężenia oświetlenia zgodne z PN-EN 12464-1 z 2022 roku (W 2024 r. na 30 skontrolowanych placówek dwie posiadały niewłaściwe oświetlenie).

Warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W ramach prowadzonego nadzoru nad szkołami, dokonano oceny warunków sanitarno- higienicznych do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego i posiadanej infrastruktury.

Na 27 skontrolowanych szkół, 2 placówki posiada tylko salę gimnastyczną, 3 placówki tylko salę zastępczą/ rekreacyjną, 3 placówki tylko boisko sportowe.

Szkolny zespół sportowy posiada 11 placówek, w tym z boiskiem 10.

Salę zastępczą/ rekreacyjną z boiskiem posiada 5 szkół.

W 3 placówkach stwierdzono brak infrastruktury do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

W 1 placówce niezależnie od posiadanej infrastruktury do zajęć z wychowania fizycznego, zajęcia sportowe prowadzono na korytarzu.

W 15 szkołach niezależnie od posiadanej infrastruktury korzystano z obiektów do wychowania fizycznego znajdujących się poza placówką:

1 z sali gimnastycznej, 5 z hali sportowej, 6 z basenu, 3 z boiska sportowego.

(W 2024 r. na 28 skontrolowanych szkół; 17 posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem, 1 szkolny zespół sportowy bez boiska, 2 sale gimnastyczną z boiskiem, 6 salę zastępczą/rekreacyjną z boiskiem, 2 tylko salę gimnastyczną, 2 tylko salę zastępczą/ rekreacyjną z boiskiem, 4 tylko boisko sportowe, 2 niezależnie od posiadanej infrastruktury zajęcia z w-f prowadzone były na korytarzu, 18 korzystało z infrastruktury poza placówką (1 z Sali gimnastycznej, 14 z basenu, 3 z boiska sportowego)).

Opieka zdrowotna nad uczniami i opieka stomatologiczna

Wszystkie szkoły zapewniły opiekę zdrowotną nad uczniami (w 2024 r. 100%).

Na 27 (w 2024 r. 34) skontrolowanych szkół:

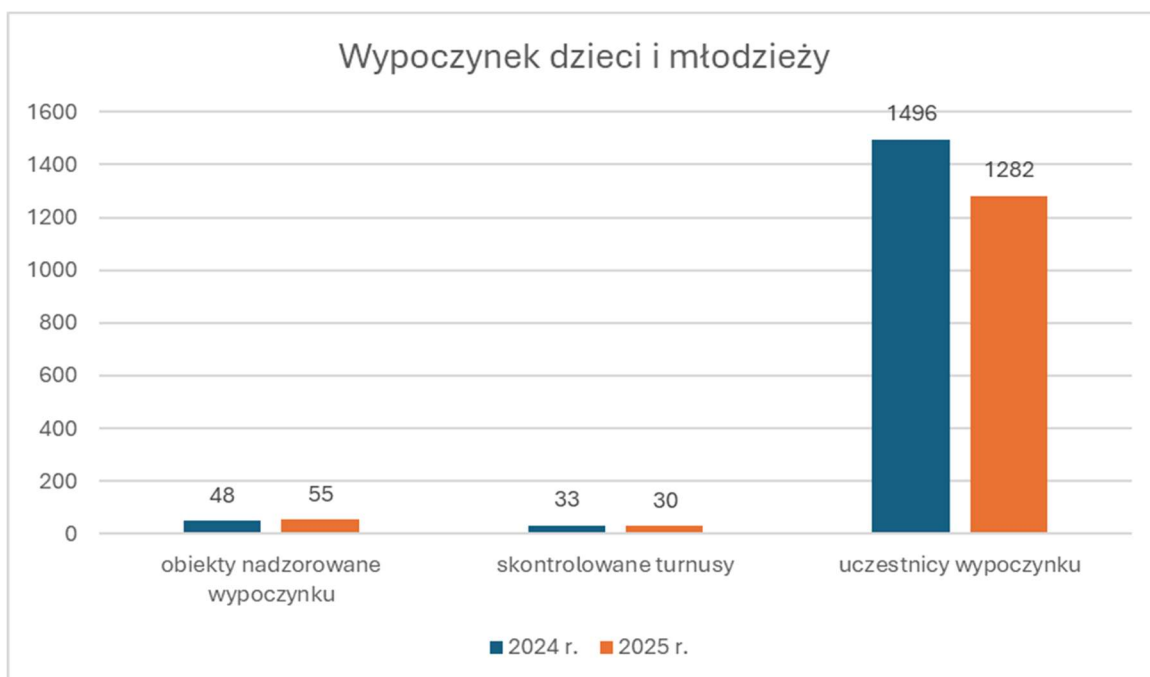
- 8 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej (w 2024 r. 24)
- 18 zorganizowało opiekę na terenie szkoły w innych pomieszczeniach (w 2024 r. 9)
- 1 zorganizowała opiekę poza placówką (w 2024 r. 1)

Ponadto 1 szkoła zapewniała gabinet stomatologiczny na terenie szkoły (w 2024 r. 3), 2 (w 2024 r. 4) miały podpisane umowy w gabinecie stomatologicznym poza terenem szkoły.

Wypoczynek dzieci i młodzieży

W okresie ferii zimowych i letnich systematycznie przeprowadzane są kontrole pod kątem zapewnienia właściwych warunków higieniczno- sanitarnych w ośrodkach wypoczynku, hotelach, obiektach wykorzystywanych okazjonalnie do wypoczynku oraz na obozach pod namiotami.

- Nadzorem objęto 55 form wypoczynku (w 2024 r. 48)
- Skontrolowano 30 turnusów (w 2024 r. 33)
- Z wypoczynku skorzystało 1282 dzieci i młodzieży (w 2024 r. 1496)
- Nieprawidłowości stwierdzono na 1 turnusie; niewłaściwe warunki higieniczno- sanitarne pokoi hotelowych (w 2024 r. nie stwierdzono)

Wykres 23: Wypoczynek dzieci i młodzieży w powiecie biłgorajskim w roku 2024 i 2025 r.

Podsumowanie

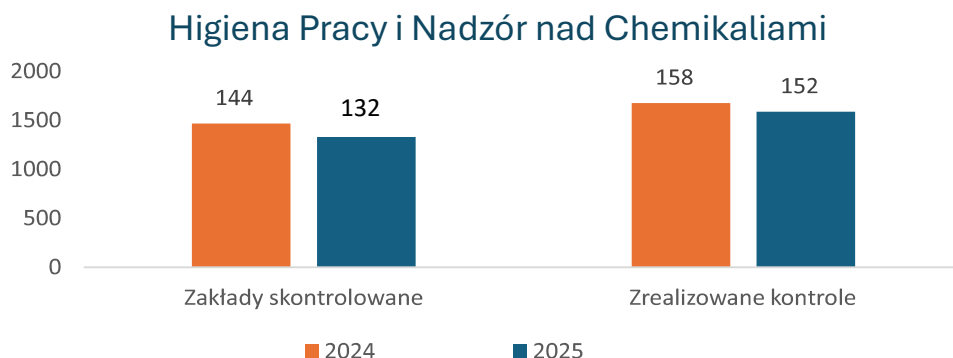
Systematycznie w placówkach przeprowadzane są prace remontowe, modernizacyjne mające na celu poprawę warunków higieniczno-sanitarnych i utrzymanie obiektów w odpowiednim stanie technicznym, wymagające nakładów finansowych ze strony organu prowadzącego.

HIGIENA PRACY I NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

Oddział Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami realizuje zadania związane z nadzorem nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi, produktami kosmetycznymi, prekursorami narkotyków, detergentami, środkami zastępczymi oraz zadania związane z nadzorem nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy w celu zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników szkodliwych (chemicznych, fizycznych, biologicznych, psychofizycznych) na zdrowie zatrudnionych, szczególnie w aspekcie przeciwdziałania powstawaniu chorób zawodowych.

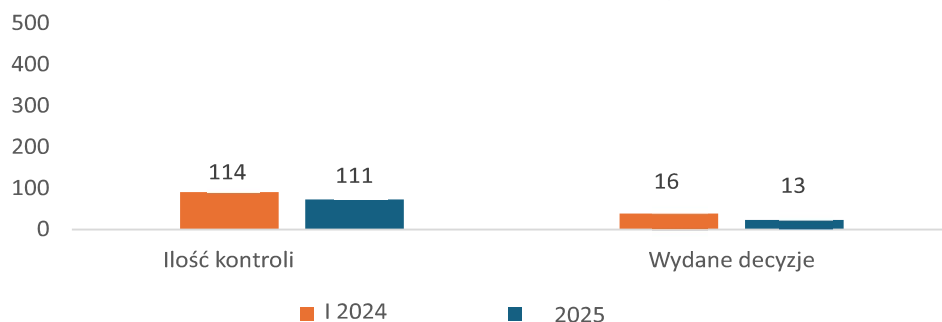
Oddział realizuje również zadania związane z narażeniem pracowników zatrudnionych w zakładach powiatu biłgorajskiego na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksyntycznym w środowisku pracy oraz prowadzi postępowania administracyjne wg właściwości.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad warunkami środowiska pracy i nadzoru nad chemikaliami Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju w 2025 r. przeprowadził 152 kontrole u 132 pracodawców (w 2024 r. – 158 kontroli u 144 pracodawców). Przeprowadzono mniejszą liczbę kontroli oraz skontrolowano około 12 zakładów pracy mniej. Nadzorem objętych zostało ok. 43 % zewidencjonowanych podmiotów.

Wykres 24 Liczba skontrolowanych zakładów i zrealizowanych kontroli w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad warunkami środowiska pracy i nadzoru nad chemikaliami w powiecie biłgorajskim w 2024 i 2025 r.

Nadzór nad warunkami pracy

Wykres 25. Liczba podmiotów skontrolowanych oraz liczba wydanych decyzji w ramach nadzoru sanitarnego nad warunkami pracy w powiecie biłgorajskim w 2025 i 2024 r.

Nadzór nad warunkami pracy

Nadzór nad zakładami pracy

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim w skontrolowanych badaniach środowiska zakładach pracy:

- W 17 zakładach stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (w 2024 r. – w 15 zakładach).

Najczęściej występującym czynnikiem szkodliwym w środowisku pracy był ponadnormatywny hałas (podobnie jak w latach ubiegłych).

Nieprawidłowości najczęściej stwierdzone:

Działania administracyjne:

- Wydano 15 decyzji administracyjnych (w 2024 r. – 18).

Decyzje najczęściej dotyczyły:

- braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- braku rejestru prac oraz rejestru pracowników, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania, w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym;
- brak natrysków ratunkowych w pomieszczeniach, w których występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi do obmycia całego ciała oraz oddzielne natryski (prysznic) do przemywania oczu;
- brak aktualnych badań lekarskich u pracowników;
- brak przeprowadzonych pomiarów okresowej kontroli przewodów dymowych oraz grawitacyjnych przewodów spalinowych i wentylacyjnych

Nadzór nad podmiotami leczniczymi

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim skontrolowano 2 podmioty wykonujące działalność leczniczą, w ramach nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego w zakresie zagrożeń chemicznych i biologicznych. Nie stwierdzono uchybień

Działania profilaktyczne i edukacyjne

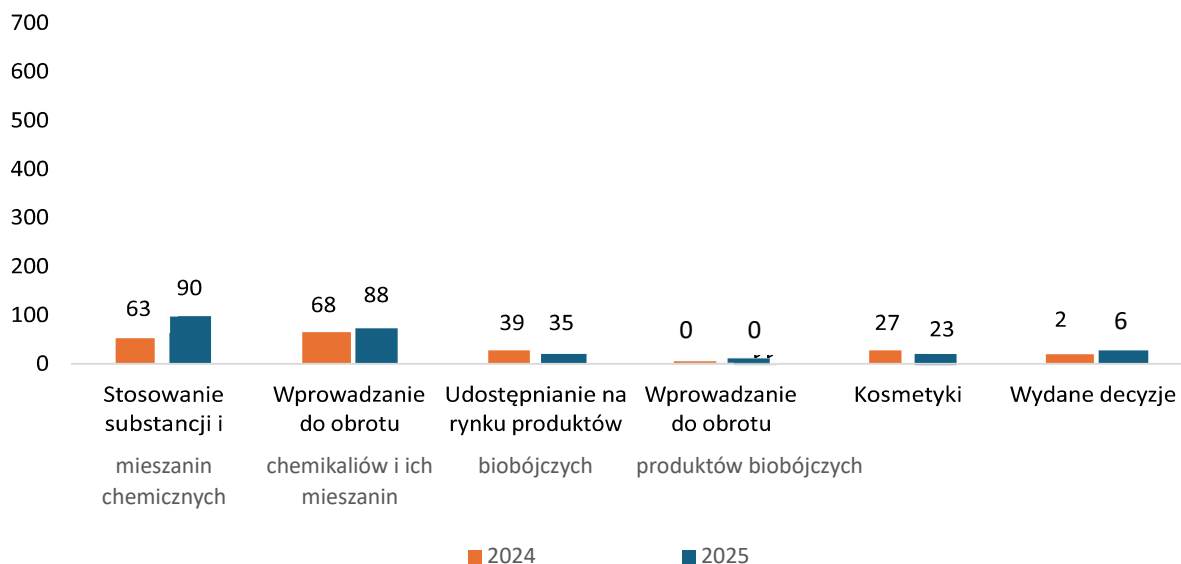
W ramach działań edukacyjnych i profilaktycznych:

- Udzielano porad i przekazano informacje w zakresie wywiązywania się pracodawców z obowiązków wynikających z art. 23c ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe, w tym informowano o zagrożeniach związanych z narażeniem na radon w pomieszczeniach pracy,

- Udzielano informacji na temat:
  - narażenia na radon w pomieszczeniach pracy i związanych z tym zagrożeń dla zdrowia,
  - znaczenia przeprowadzenia pomiarów radonu,
  - dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu. W ramach upowszechniania specjalistycznej wiedzy o zagrożeniach występujących w środowisku pracy, podczas bieżących kontroli sanitarnych prowadzono również działania informacyjno-edukacyjne w zakresie zagadnień, dotyczących bezpiecznych warunków pracy.

Nadzór nad chemikaliami i ich mieszaninami

W 2025 r. w powiecie biłgorajskim prowadzono nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi oraz kosmetykami. Celem tych działań było zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego pracowników i konsumentów oraz eliminowanie z rynku produktów niespełniających wymogów prawnych.

Wykres 26. Liczba przeprowadzonych kontroli i wydanych decyzji w ramach nadzoru sanitarnego nad chemikaliami i ich mieszaninami w powiecie biłgorajskim w 2024 i 2025 r.

Substancje chemiczne i ich mieszaniny

W ramach kontroli nad stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych przeprowadzono 90 kontroli (dla porównania: w 2024 r. – 100). W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 6 decyzji administracyjnych (w 2024 r. znacznie mniej- 2).

W zakresie oceny prawidłowości udostępniania chemikaliów do obrotu – przeprowadzono 88 kontroli (w 2024 r. -68), wydając 1 decyzję administracyjną w 2024 r.,(brak aktualnej karty charakterystyki, zgodnej z rozporządzeniem (WE) Nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r., w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) dla produktu chemicznego. Natomiast w 2025 r. nie stwierdzono uchybień w tym zakresie, stąd nie wydano żadnych decyzji.

Produkty biobójcze

Nadzorem objęto podmioty udostępniające na rynku produkty biobójcze.

W 2025 r. **przeprowadzono 35 kontroli** w zakresie udostępniania na rynku produktów biobójczch (w 2024 r. – 39) natomiast nie przeprowadzono kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu. W wyniku działań organów

Państwowej Inspekcji Sanitarnej **wydano 2 decyzje administracyjne** (w 2024 r. – nie wydano w tym zakresie), obie w związku z:

- udostępnianiem na rynku do powszechnej sprzedaży dla ogółu społeczeństwa niezgodne z zakresem i warunkami zawartymi w pozwoleniu na obrót produktem biobójczym tj. produktów, które są przeznaczone dla użytkowników profesjonalnych.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Nadzorem objęto dystrybutorów produktów kosmetycznych.

Przeprowadzono **łącznie 23 kontrole**, natomiast w 2024 r. - 27.

Łącznie wydano **4 decyzje administracyjne** (w 2024 r. – nie wydano) dotyczących wycofania z rynku lub wstrzymania udostępniania z uwagi na m.in.:

- udostępnianie na rynku produktów kosmetycznych nie posiadających oznakowania w języku polskim;
- udostępnianie na rynku produktów kosmetycznych mających zaklejone etykiety (naklejono etykiety w innym języku niż polskim) W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono **2 kary pieniężne** (w 2024 r. – nie wydano żadnych).

Nadzór nad Środkami Zastępczymi i NSP

Państwowa Inspekcja Sanitarna, w ramach działań na rzecz ochrony zdrowia publicznego i przeciwdziałania narkomanii, nadzoruje przestrzeganie przepisów zakazujących wytwarzania, przewozu oraz wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP).

Na terenie powiatu biłgorajskiego nie funkcjonują punkty stacjonarne oferujące środki zastępcze.

W 2025 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie przeprowadzili żadnych kontroli w związku z podejrzeniem wytwarzania i wprowadzania do obrotu tego typu produktów. Nie prowadzono postępowań administracyjnych dotyczących zakazu wytwarzania lub obrotu środkami zastępczymi. Nie wpłynęły także materiały od organów ścigania.

Epidemiologia zatruc środkami zastępczymi i NSP

Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, we współpracy z podmiotami leczniczymi i Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi, prowadzi stały monitoring zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi (NSP).

Wpłynęły 2 zgłoszenia dotyczące przypadku podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną. Nie zarejestrowano żadnych zgonów spowodowanych zażyciem środków zastępczych i/lub NSP, podobnie jak w roku 2024.

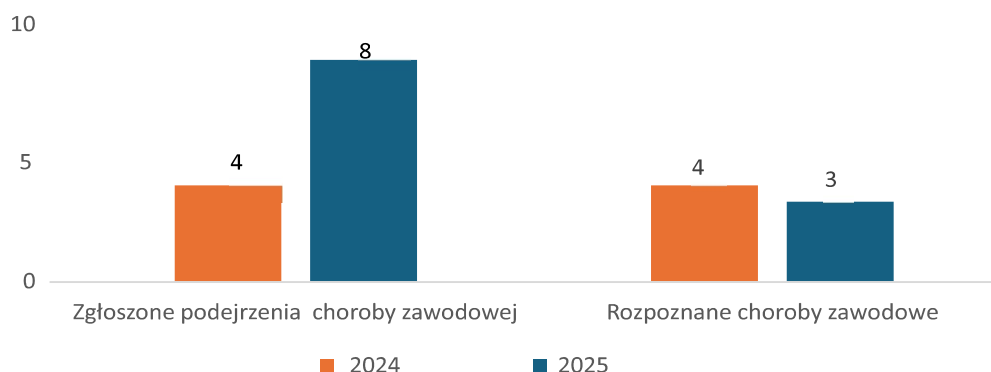
Choroby zawodowe

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, realizując zadania, dotyczące nadzoru nad zdrowotnymi warunkami środowiska pracy, prowadziły również postępowania administracyjne w zakresie występowania chorób zawodowych.

W 2025 r. do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie biłgorajskim wpłynęło 8 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej (w analogicznym okresie 2024 r. – 4).

W wyniku przeprowadzonych postępowań wyjaśniających i administracyjnych wydano:

- 3 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (w 2024 r. – 4)
- 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (w 2024 r. – 1)
- 3 karty stwierdzeń chorób zawodowych (w 2024 r. – 4)

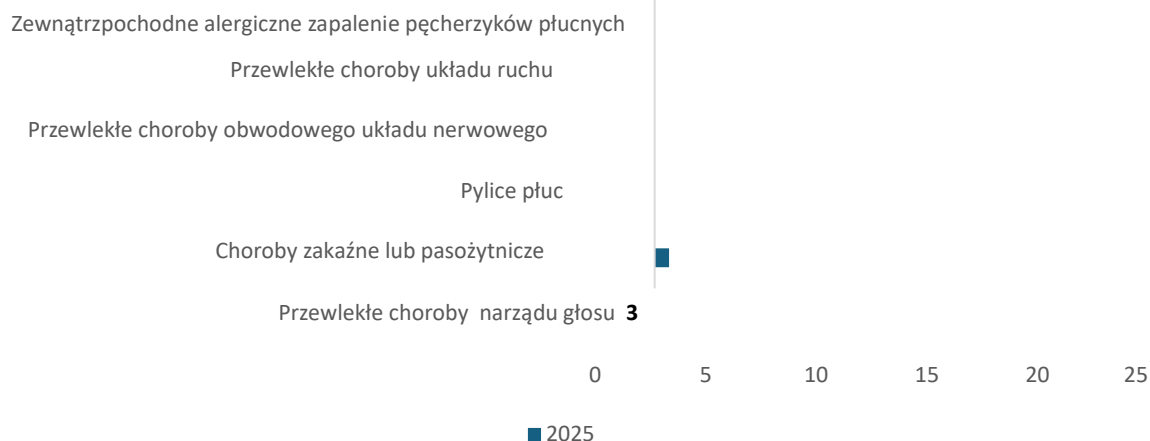
Wykres 27. Liczba zgłoszonych podejrzeń i rozpoznanych chorób zawodowych w powiecie biłgorajskim w 2024 i 2025 r.

Najczęściej rozpoznawane choroby zawodowe w 2025 r. to przewlekłe choroby narządu głosu – 3 przypadki

Łącznie w 2025 r. stwierdzono 3 choroby zawodowe, co oznacza minimalny spadek w stosunku do tego samego okresu 2024 r., kiedy odnotowano 4 przypadków.

- Choroby narządu głosu – coraz to większa liczba stwierdzonych chorób zawodowych może być wynikiem większej świadomości grupy zawodowej nauczycieli oraz lepszej diagnostyki w tym kierunku

Stwierdzone choroby zawodowe

Wykres 28. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie biłgorajskim w 2025 r.

Podobnie jak w latach ubiegłych, najczęściej diagnozowanymi chorobami zawodowymi pozostają:

- choroby narządu głosu (poz. 15 wykazu chorób zawodowych).;
- choroby zakaźne i pasożytnicze (poz. 26 wykazu chorób zawodowych)

W 2025 r. odnotowano wyraźny spadek liczby przypadków z innych grupy chorób zakaźnych, przy jednoczesnym podwojeniu zachorowań na choroby narządu głosu. Zjawisko to wymaga dalszej analizy, aby określić, na ile skuteczne są działania profilaktyczne prowadzone przez pracodawców i programy zdrowotne skierowane do poszczególnych grup zawodowych.

Podsumowanie

W wyniku działalności kontrolnej pionu higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami w 2025 r. przeprowadzono 152 kontrole (w 2024 r. – 158 kontroli).

Konsekwencją przeprowadzonych działań kontrolnych było wydanie 15 decyzji administracyjnych w związku z naruszeniem przepisów higieniczno-sanitarnych (w 2024 r. – 18 decyzji). Największy odsetek uchybień w skontrolowanych zakładach pracy stanowił brak badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 17 skontrolowanych zakładach pracy (w 2024 r., przekroczenia stwierdzono w 15 zakładach pracy). Następuje poprawa warunków pracy w zakładach pracy, w tym ograniczono narażenie pracowników na występujące w przekroczeniach szkodliwe czynniki w środowisku pracy.

Zakres przeprowadzanych kontroli obejmował również nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami (przeprowadzono 90 kontroli podmiotów stosujących substancje i mieszaniny chemiczne oraz 36 kontroli podmiotów wprowadzających substancje i mieszaniny chemiczne), nadzór nad produktami biobójczymi (przeprowadzono 30 kontroli udostępniających na rynku produkty biobójcze oraz nadzór nad produktami kosmetycznymi (przeprowadzono 23 kontrole dystrybutorów). Stale monitorowane jest przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wprowadzanie i udostępnianie na rynku szeroko pojętych chemikaliów celem zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzanych na rynek produktów.

Ogólna liczba stwierdzonych chorób zawodowych w kwestii wydanych kart stwierdzeń chorób zawodowych w 2025 roku wynosiła 3 przypadki, czyli wykazała minimalny spadek w odniesieniu do 2024 roku (4 wydanych kart).

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy zapewnienie, na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania architektoniczno-budowlanego i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, tak aby w trakcie eksploatacji nie powstawały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, poprzez przyjęte w tym zakresie rozwiązania.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy m. in.: opiniowanie i uzgadnianie w zakresie wymagań higieniczno – zdrowotnych:

- decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- planów ogólnych gmin,
- planów zagospodarowania przestrzennego,
- dokumentów w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko,
- dokumentacji projektowej,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- wydawanie opinii o spełnieniu wymagań fachowych i sanitarnych na podstawie przepisów szczególnych.

Sprawując nadzór zapobiegawczy w procesie inwestycyjnym organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej z obszaru powiatu biłgorajskiego w 2025 r. dokonał i wydał:

- 16 postanowień dotyczących uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy, natomiast liczba stanowisk zajętych w formie milczącej zgody – 597
- 9 postanowień dotyczących uzgodnienia decyzji o lokalizacji celu publicznego, natomiast liczba stanowisk zajętych w formie milczącej zgody – 18
- 8 opinii w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym:
  - 1 opinię dotyczącą uzgodnienia planu ogólnego,
  - 5 opinii dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin,
  - 2 opinie dotyczące uzgodnienia zintegrowanego planu inwestycyjnego
- 11 opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 5 opinii na etapie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięć,
- 13 uzgodnień dokumentacji projektowych obiektów budowlanych,
- 47 kontroli obiektów na etapie m.in. dopuszczenia do użytkowania, wydawania innych opinii w zakresie higieniczno – sanitarnym,
- 40 opinii na etapie dopuszczenia do użytkowania w trybie art. 56 ustawy Prawo budowlane,
- 1 kontrolę budowy,
- 1 decyzję dotyczącą sprzeciwu przeciwko uruchomieniu obiektu budowlanego,
- 2 decyzje dla żłobków na podstawie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat,

- 1 decyzję dla placówki wsparcia dziennego na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2 decyzje dotyczące oceny higienicznej dla zastosowanych materiałów i wyrobów użytych do dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Podsumowanie

Z analizy oceny bezpieczeństwa stanu sanitarnego powiatu biłgorajskiego za 2025 r. wynika, że liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli przez Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny utrzymuje się na poziomie zbliżonym do roku 2024. Zauważono tendencje spadkową, co do liczby wydanych opinii i decyzji o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych tj. w oparciu o art. 3 pkt. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Natomiast odnotowano wzrost wpływających wniosków dotyczących uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego i wydawanych postanowień, co związane jest ze zmianą przepisów w tym zakresie.

Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia

W ramach realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia prowadzi działalność informacyjno- edukacyjną oraz oświatowo- zdrowotną. Celem działań jest kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, a także wspieranie społeczności i instytucji lokalnych w działania na rzecz zdrowia publicznego.

W zakresie promocji zdrowia i profilaktyki w roku 2025 w powiecie biłgorajskim zrealizowano: przeprowadzono 40 wizytacji w placówkach oświatowych, koordynowano realizację 9 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz 20 akcji o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa.

Program o zasięgu ogólnokrajowym

1. Program ogólnokrajowy „Trzymaj Formę!”, który miał na celu zapobieganie otyłości i nadwadze wśród młodzieży szkolnej, oraz kształtował właściwe nawyki żywieniowe i popularyzował aktywność fizyczną. Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pism do dyrektorów szkół podstawowych z wytycznymi dot. realizacji XIX edycji programu w roku szkolnym 2024/2025. Przeprowadzono 32 narad w szkołach zachęcających do realizacji programu. W roku szkolnym 2024/2025 program realizowało 46 szkół podstawowych (od kl. V- VIII), edukacją objęto 2918 uczniów, 1775 rodziców, 630 koordynatorów i nauczycieli - łącznie 5323 odbiorców. Programowi „Trzymaj Formę!” towarzyszył „Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia”, który przeprowadzany jest w 3 etapach. W roku szkolnym od 01.01- 31.07.2025 – 6261 łączna liczba odbiorców. Przesłano pismo dot. konkursu „Trzymaj Formę” do 6 szkół zakwalifikowanych do II etapu. Wystosowano 3 pisma dotyczące programu, sprawozdawczości i konkursu do 52 szkół podstawowych. Przeprowadzono wizytacje oceniające realizację programu w 10 szkołach. Odbyły się 2 szkolenia wdrożeniowe dla 2 koordynatorów. Wysłano 2 pisma do 52 szkół podstawowych dotyczące sprawozdawczości. W 26 szkołach przekazano materiały: 26 poradników, 26 scenariuszy zajęć. Wykonano 4 ekspozycje wizualne w budynku PSSE Biłgoraj- 120 odbiorców. Wystosowano 3 pisma do WSSE w Lublinie dotyczące programu i konkursu. Posty na stronie internetowej Facebook 6 postów- 669 obserwujących. W roku szkolnym od 01.09.2025 – 31.12 2026 r.- łączna liczba odbiorców -116. Wystosowano 3 pisma do 52 szkół podstawowych, informujące o rejestracji do konkursu i logowaniu do programu. Dystrybucja ulotek w 32 placówkach oświatowych, podczas przeprowadzania narad – 32 odbiorców.

Programy o zasięgu lokalnym.

2. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość” - profilaktyka z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. Program skierowany jest do młodzieży szkół ponadpodstawowych. Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu, informującego o realizacji kolejnej edycji programu. Program realizowało 7 szkół ponadpodstawowych ,w których sporządzono protokoły z narady oraz przeprowadzono 2 wizytacje oceniającą realizację programu w szkole. Prowadzono również dystrybucję materiałów edukacyjnych. Programem objęto

542 uczniów i 37 rodziców. Program cieszył się zainteresowaniem wśród uczniów, pokazuje negatywny wpływ substancji psychoaktywnych na organizm młodego człowieka oraz relacje międzyludzkie. Przeprowadzane zajęcia skłaniały młodzież do dyskusji i dokonywania właściwych wyborów. W budynku PSSE wykonano ekspozycję wizualną dotyczącą w/w tematyki.

3. Program edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”, skierowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym i ma na celu ukształtowanie właściwych postaw wobec palenia tytoniu u dzieci i ich rodziców. W roku szkolnym 2024/2025 program realizowano w 24 placówkach nauczania (Przedszkola i Oddziały Przedszkolne).

Wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu. Program realizowało 4 przedszkola i 20 oddziałów przedszkolnych. Edukacją objęto 845 dzieci oraz 571 rodziców. Program realizowano w oparciu o scenariusze zajęć zamieszczone w poradniku dla realizatora, metodą warsztatów dydaktycznych, z wykorzystaniem aktywizujących metod pracy. Przeprowadzono 5 Wizytacji oceniających realizację programu w szkole.

4. „Bieg po zdrowie” to program edukacji antytytoniowej adresowany do uczniów klas IV szkół podstawowych. Program miał na celu opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2024/2025. Realizacja programu przebiegała w oparciu o materiały programowe dostępne w wersji elektronicznej w formie 6 zajęć z wykorzystaniem aktywizujących metod i form pracy. W roku szkolnym 2024/2025 programem objęto 503 uczniów z 20 szkół podstawowych oraz 418 rodziców. Przeprowadzono 4 Wizytacji oceniające realizację programu w szkole.

5. Skąd się biorą produkty ekologiczne - program skierowany jest do dzieci 5-6 letnich uczęszczających do przedszkoli oraz do rodziców i opiekunów dzieci. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego, budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększenie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów przedszkoli i szkół podstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2024/2025. Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane były poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji oraz filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej. W roku szkolnym 2024/2025 programem objęto 1070 dzieci z 30 placówek oświatowych oraz 815 rodziców. Przeprowadzono 10 wizytacji oceniających realizację programu w szkole.

Działania o zasięgu wojewódzkim i lokalnym.

6. Program edukacyjny „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**”, adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, dotyczył profilaktyki raka szyjki macicy. Miał na celu stworzenie świadomości zagrożenia rakiem szyjki macicy wynikającym z zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), oraz zainicjowanie dyskusji, dzięki której kobiety z pokolenia rodziców podejmą odpowiednie działania profilaktyczne i wykonają badanie cytologiczne. Kolejna edycja była realizowana dzięki wsparciu fundacji „Gwiazda Nadziei”. Wdrożenie programu poprzedziło było przeprowadzeniem szkolenia przez Fundację dla koordynatorów szkolnych i powiatowych. Wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2024/2025, zebranie deklaracji udziału w programie. W roku 2024/2025 program realizowało 289 uczniów w 9 szkołach ponadpodstawowych, edukacją objęto 363 rodziców. Przeprowadzono 3 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

7. Program edukacyjny „**Podstępne WZW**” adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, mający na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń WZW typu B i C. W roku 2024/2025 program realizowało 994 uczniów w 8 szkołach ponadpodstawowych. Wdrożenie programu poprzedzone było przeprowadzeniem szkolenia przez Fundację „Gwiazda Nadziei” dla koordynatorów szkolnych i powiatowych. Wystosowano pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2024/2025. Przeprowadzono 2 Wizytację oceniającą realizację programu w szkole. Program zwraca uwagę na tolerancję i zrozumienie wobec osób zakażonych, zwiększa świadomość młodych ludzi na temat ryzyka zakażeń wirusem HPV. Młodzież aktywnie uczestniczyła w zajęciach oraz chętnie włączała się w dyskusje.

8. Program edukacyjny „**Znamie! Znam je?**” adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, mający na celu popularyzację wiedzy na temat czerniaka. W roku 2024/2025 programem objęto 1164 uczniów w 8 szkołach ponadpodstawowych, informację o programie przekazano 525 rodzicom. Wdrożenie programu poprzedziło szkolenie przeprowadzone przez Fundację „Gwiazda Nadziei” dla koordynatorów szkolnych i powiatowych. Wystosowano pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2024/2025. Przeprowadzono 4 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole. Dzięki programowi młodzi ludzie i ich rodziny mają większą świadomość na temat jak ważna jest profilaktyka oraz jak powinna wyglądać w przypadku czerniaka.

Akcyjne działania oświatowo – zdrowotne

9. **Profilaktyka zakażeń HIV i zachorowań na AIDS** – w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV. W roku 2025 działania edukacyjno-informacyjne realizowane były w 7 szkołach ponadpodstawowych oraz podczas wycieczki zimowego i letniego w 20 placówkach., w których przeprowadzono rozmowy i pozostawiono materiały edukacyjne. Wystosowano pisma dotyczące szkolenia do 20 NZOZ w powiecie i 1 szpitala. Przeprowadzono 7 rozmów indywidualnych z dyrekcją szkoły. Dystrybucja materiałów edukacyjnych do 7 szkół- łącznie 125 broszurek i 7 kalendarzy. Informacja na str. FB PSSE Biłgoraj- wystawiono 7 postów- 690

odbiorców. Ekspozycja wizualna w budynku PSSE Biłgoraj- 120 odbiorców. łączna liczba odbiorców 1055.

10. „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem tytoniu - działania mające na celu ograniczenie narażenia na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) Polaków, poprzez między innymi zmianę postaw społecznych wobec palenia tytoniu. W ramach zadania prowadzono: kwartalny monitoring aktualnej sytuacji dotyczącej realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych w miejscach użyteczności publicznej, w tym w zakładach opieki zdrowotnej, szkołach i placówkach oświatowych, pomieszczeniach zakładów pracy. Przestrzeganie zakazu palenia tytoniu skontrolowano w 545 obiektach.

11. „31 maja - Światowy Dzień bez Tytoniu” – został ustanowiony przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) w 1987 roku. Celem tego dnia jest zwrócenie uwagi na globalną epidemię tytoniową oraz promowanie skutecznych działań mających ograniczenie używania tytoniu i produktów nikotynowych. 31 maja 2025 roku kampanię obchodzono pod hasłem „Zdemaskować atrakcyjność: ujawnienie taktyk przemysłu tytoniowego”. Kampania koncentrowała się na ujawnieniu strategii stosowanych przez przemysł tytoniowy i nikotynowy w celu uczynienia swoich szkodliwych produktów atrakcyjnymi, szczególnie dla dzieci i młodzieży. W ramach działań w powiecie biłgorajskim w celu dotarcia do szerszego grona odbiorców publikowano informacje na stronie internetowej PSSE, Facebook, ekspozycja wizualna i na telebimie w budynku PSSE oraz informacja w telegazecie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej, lokalnej NOWA Gazeta Biłgorajska i Regionalny Serwis Internetowy bilgoraj.com.pl. Wystosowanie pisma do dyrekcji szkół podstawowych-52 i 9 szkół ponadpodstawowych w powiecie biłgorajskim w celu zaakcentowania 31 maja w szkołach w załączeniu do pisma przekazano materiały merytoryczne i graficzne do wykorzystania podczas realizacji działań profilaktycznych.

12. Profilaktyka środków psychoaktywnych i środków zastępczych tzw. nowych narkotyków, była realizowana poprzez prowadzenie akcji profilaktycznych, instruktaży z użyciem alkoholgli i narkogogli. Przeprowadzono 7 pogadank na wypoczynkach ze 168 uczestnikami i opiekunami. Przeprowadzono narady w 17 placówkach oświatowych. Instruktaż przeprowadzony podczas pogadank na wypoczynkach łącznie 121 odbiorców. łączna liczba odbiorców wszystkich działań 1358.

13. Europejski Tydzień Szczepień (ETS) od 27 kwietnia – 03 maja 2025r.

Celem akcji było zwiększenie wiedzy nt. korzyści wynikających ze szczepień oraz ryzyka związanego ze spadkiem osób zaszczepionych dotyczą wzmocnienia działań w zakresie realizacji szczepień ochronnych, konieczności informowania prawnych opiekunów dzieci i młodzieży o obowiązku zgłaszania się na szczepienia określone w Programie Szczepień Ochronnych (PSO). Opracowano i przesłano pismo do 4 lokalnych mediów – 1200 odbiorców. Wysłano pismo do 36 instytucji (NZOZ- 20, ARION Szpitale -1, Starostwo Powiatowe-1, Urzędy Miast-4, Urzędy Gmin- 10 odbiorców-36. Wykonano ekspozycją wizualną oraz wyświetlenie na telebimie PSSE Biłgoraj- 150 odbiorców. Opracowano i umieszczono na stronie

internetowej (1- informacji) i Facebooku PSSE Biłgoraj (2 posty), odbiorców-246. Łączna liczba odbiorców -1634. Podejmowane działania zapobiegają szerzeniu się w populacji chorób zakaźnych i dlatego zmierzają do zwiększenia poziomu wszczepialności społeczeństwa a tym samym uzyskania odporności populacyjnej, która skutecznie chroni przed zachorowaniem również osoby niezaszczepione z powodu przeciwwskazań medycznych.

14. Profilaktyka Zatruc Grzybami – wystosowano pismo do szkół podstawowych i przedszkoli oraz gazet lokalnych w celu zaproszenia na wystawę grzybów – 75 odbiorców. Zorganizowano 2 dniową wystawę grzybów, w której brało udział 490 odbiorców. Podczas wystawy rozdysponowano 200 ulotek. Udzielono 47 porad identyfikujących gatunki grzybów-47 odbiorców, wydano 18 atestów na grzyby świeże. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE- 60 odbiorców. Popularyzacja treści (posty) na stronie, FB PSSE Biłgoraj- 690 odbiorców. Łącznie wszystkich odbiorców dot. profilaktyki grzybów- 3353.

15. Światowy Dzień Rzucania Palenia -20 listopada 2025 r. – obchodzony zawsze w trzeci czwartek listopada. W ramach działań w powiecie biłgorajskim w celu dotarcia do szerszego grona odbiorców wystosowano pismo do 9 szkół ponadpodstawowych z prośbą o zaakcentowanie tego dnia – 80 odbiorców. Opracowano informację i przesłano do TV kablowej i gazety lokalnej – 80 odbiorców. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE – 85 odbiorców. Publikowano 4 posty na stronie FB-686 odbiorców i stronie internetowej PSSE Biłgoraj – 40 odbiorców. Łączna liczba działań - 10 natomiast wszystkich odbiorców- 971.

16. Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby to zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym. Celem tych zajęć jest:

- poznanie zasad ochrony swojego zdrowia przed mikroorganizmami poprzez wdrażanie zdrowego stylu życia i racjonalnego zachowania,
- poznanie niewidzialnego świata mikroorganizmów oraz sposobu ich transmisji,
- podnoszenie świadomości na temat dbania o higienę osobistą oraz dbałość o zdrowie własne, rówieśników i osób z otoczenia.

Przeprowadzono 10 pogadanek w placówkach oświatowych z 278 uczniami i 14 opiekunami/ nauczycielami. Przeprowadzono 10 instruktaży z zastosowaniem lampy UV- 278 odbiorców. Do 7 placówek oświatowych rozdysponowano 224 ulotek. Edukacją w szkołach objęto 302 uczniów- dane ze sprawozdań otrzymanych ze szkół. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE- 90 odbiorców.

17. Światowy Dzień Zdrowia -7 kwietnia 2025 roku- obchodzony pod hasłem „**Zdrowe początki, pełna nadzieja na przyszłość**” zaś tematem przewodnim było zdrowe matki i noworodek. Wystosowano pismo do szkół ponadpodstawowych-9,NZOZ- 20, ARION Szpitale- 1, Starostwo Powiatowe- 1, Urzędy Miast- 4, Urzędy Gmin- 10. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE -120 odbiorców. Przeprowadzono rozmowy i udzielono porad podczas Dni Otwartych, które były organizowane w terminie Światowego Dnia Zdrowia - 40 odbiorców.

Przesłanie informacji i materiałów graficznych do 4 mediów lokalnych w tym udzielenie wywiadu Biłgorajskiej Telewizji Kablowej podczas Dni Otwartych. – 80 odbiorców. Zamieszczenie 3 postów na stronie FB i 1 informacji na stronie PSSE Biłgoraj – 676 odbiorców. Wygłoszono 3 prelekcje podczas Dni Otwartych- 80 odbiorców. Łącznie -7121 odbiorców.

18. Akcja „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek zimowy” - adresowana jest do opiekunów i organizatorów zorganizowanego wypoczynku, w celu zapewnienia uczestnikom bezpiecznego i zdrowego spędzenia ferii zimowych. Przeprowadzono rozmowy z kierownictwem wypoczynku z prośbą o zapoznanie i rozdanie ulotek uczestnikom wypoczynku. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE – 70 odbiorców. Na 4 wypoczynkach przeprowadzono instruktaże z użyciem narkogogli i alkoholgli w zadaniu uczestniczyło 72 osób. Podczas pogadanki w przedszkolu, przeprowadzono gry i zabawy edukacyjne związane z bezpiecznymi feriami zimowymi, w których uczestniczyło 19 dzieci. Rozdysponowano materiały edukacyjne- ulotki, broszury w 13 obiektach- 570 materiałów. Na 4 wypoczynkach przeprowadzono prelekcję dot. środków psychoaktywnych, uzależnień, bezpiecznych ferii, higieny osobistej- 72 odbiorców. Zamieszczenie 5 postów edukacyjnych nt. bezpiecznego wypoczynku podczas ferii zimowych, na FB- 300 odbiorców. Łącznie wszystkich odbiorców 563.

19. Akcja „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni” adresowana jest również do organizatorów i opiekunów wypoczynku. W budynku PSSE wykonano ekspozycję wizualną dotyczącą bezpiecznego i zdrowego wypoczynku letniego -130 odbiorców. Przeprowadzono 6 instruktaży z lampą UV- higiena rąk oraz 3 instruktaże z narkogoglami i alkoholglami- 281 odbiorców. . Przeprowadzono 9 prelekcji/ 281 uczestników. Udostępniono posty na stronie FB PSSE Biłgoraj - 20 postów/ 675 odbiorców oraz na stronie PSSE Biłgoraj, 1 informacja/ 30 odbiorców. Dystrybucja materiałów edukacyjnych (ulotek na 17 wypoczynkach rozdysponowano 957 materiałów edukacyjnych). Łącznie wszystkich odbiorców- 1486. Opracowano sprawozdanie z działań podjętych i przesłano do WSSE w Lublinie.

20. Stop uzależnieniom- napoje energetyczne

Działania edukacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień w obszarze alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. Przeprowadzono 17 narad w placówkach oświatowych. Przeprowadzono 7 pogadank na wypoczynkach z 168 uczestnikami i opiekunami – 168 odbiorców. Instruktaż podczas akcji edukacyjnej w internecie -121 odbiorców. Dystrybucja materiałów edukacyjnych na 18 wypoczynkach. Informacja w formie cyklicznych postów na Facebooku- 690 odbiorców. Wykonanie cyklicznych ekspozycji wizualnych o tematyce uzależnień w budynku PSSE- 330 odbiorców. Ogółem wszystkich odbiorców- 1358.

21. Wirtualny Świat Realnych Zagrożeń

Interwencja nieprogramowa mająca na celu uświadomienie uczniom jak łatwo stracić kontrolę nad nadmiernym używaniem telefonów czy nowych technologii. Rozdysponowano materiały edukacyjne drukowane do 17 szkół podstawowych i ponadpodstawowych (108 ulotek).

22. Profilaktyka negatywnych zjawisk fizycznych i chemicznych -RADON

Przeprowadzono 24 rozmowy indywidualne z dyrekcją szkół na temat znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu w pomieszczeniach a także zagrożenia radonu dla zdrowia.

23. Program szczepień w szkołach przeciwko wirusowi HPV

Program profilaktyczny przeciwko wirusowi HPV, mający na celu zwiększenie liczby zaszczepionych dzieci, co ma przyczynić się do zmniejszenia zachorowalności na nowotwory związane z wirusem, takie jak rak szyjki macicy. Program skierowany jest do dziewcząt i chłopców w wieku od 9 do 14 lat. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE – 60 odbiorców. Udział w akcji profilaktycznej w Urzędzie Miasta w Biłgoraju- 60 odbiorców. Przeprowadzono rozmowy indywidualne z dyrekcją szkół- 24 oraz 1 NZOZ. Pozostawiono materiały edukacyjne w postaci plakatu i ulotek HPV- 25 odbiorców. Ogółem wszystkich odbiorców 145.

24. Profilaktyka chorób pasożytniczych (kleszcze, wszawica, borelioza)

Celem akcji jest zwiększenie świadomości ogółu społeczeństwa na temat chorób pasożytniczych oraz promowanie skutecznych metod profilaktycznych i zdrowych nawyków higienicznych. Dystrybucja materiałów edukacyjnych do placówek oświatowych(ulotki , broszury).

25. Promocja szczepień ochronnych

Celem akcji jest zwiększenie świadomości na temat znaczenia szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym oraz zachęcenie do korzystania z dostępnych programów szczepień. Przeprowadzono 11 rozmowy indywidualne z dyrekcją szkół na temat Programu Szczepień HPV, przekazano ulotki edukacyjne.

26. Profilaktyka chorób zakaźnych – wścieklizna

Celem akcji jest zwiększenie świadomości na temat wścieklizny, sposobów jej przenoszenia oraz zapobiegania, a w tym obowiązkowych szczepień zwierząt i zasad postępowanie po ugryzieniu przez zarażone zwierzę. Publikacja postu na Facebook PSSE Biłgoraj- 690 odbiorców.

27. Kampania Wybieraj Bezpieczną Żywność – EFSA

Inicjatywa mająca na celu zwiększenie świadomości społecznej z zakresie bezpieczeństwa żywności, co przyczynia się do lepszej ochrony konsumentów oraz wybierania świadomych wyborów zakupowych. W ramach akcji opublikowano posty na stronę internetową Facebook PSSE Biłgoraj – 695 odbiorców oraz

wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE – 60 odbiorców. Przeprowadzono rozmowy indywidualne z organizatorami wycieczki zimowej oraz przekazano materiały drukowane.

28. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach i Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach

Europejski Dzień Wiedzy o antybiotykach w roku 2025 obchodzony był 18 listopada, natomiast 18 – 24 listopada 2025r. -Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach. Działania koordynował Narodowy Instytut Leków w ramach realizacji finansowanego ze środków Ministra Zdrowia Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Tematem przewodnim kampanii było hasło „Dzisiaj teraz. Chroni naszą teraźniejszość, zabezpiecz naszą przyszłość” mającej na celu zwrócenie uwagi na narastanie oporności na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących zakażenia u ludzi. W ramach kampanii opracowano i wystosowano pisma do NZOZ , ARION Szpitale , Biłgorajskiej Telewizji Kablowej , Novej Gazety Biłgorajskiej, Regionalnego serwisu internetowego bilgoraj.com.pl oraz na stronie internetowej Facebook i stronie internetowej PSSE Biłgoraj.

29. Ogólnopolski konkurs „Zroluj Zdrowie – siła wyborów”

Został zorganizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu. Polegał na nagraniu i zmontowaniu rolki na media społecznościowe promującej efekty zdrowego stylu życia. W ramach konkursu wystosowano pismo do szkół podstawowych zachęcających do udziału w konkursie. Zamieszczono informację na Facebooku PSSE. Wywieszono na holu PSSE informację o konkursie „Zroluj Zdrowie – siła wyborów”. W województwie lubelskim na konkurs wpłynęło 20 prac konkursowych, wykonanych przez 88 uczniów pracujących w grupach. Zgodnie z regulaminem do etapu krajowego zakwalifikowało się 2 najlepsze prace.

Podsumowanie.

W powiecie realizowano programy edukacyjne w placówkach nauczania, akcje profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne, które cieszyły się zróżnicowanym zainteresowaniem.

Zasięg części realizowanych programów edukacyjnych w placówkach nauczania z roku na rok ulega stopniowemu ograniczaniu, głównie ze względu na brak oprzyrządowania w formie materiałów drukowanych. Programy są realizowane głównie w oparciu o strony internetowe, na których znajdują się scenariusze zajęć i poradniki dla koordynatorów. Zainteresowaniem szkół cieszą się programy „Trzymaj Formę”, który posiada pomoce dydaktyczne dla nauczycieli, „Znamię! Znam je?”, „Podstępne WZW”, „Wybierz Życie Pierwszy Krok”, koordynowanymi przez Fundację „Gwiazda Nadziei” i jest bogato oprzyrządowany w broszury, ulotki, zakładki i poradniki.

W środowisku lokalnym zainteresowanie akcjami o charakterze profilaktycznym jest bardzo duże. Obszarami wymagającymi szczególnych działań profilaktyki zdrowotnej są: zaufanie do szczepień ochronnych, zagrożenia uzależnień- szczególną uwagę należy poświęcić zjawisku sięgania przez młodzież po substancje psychoaktywne (narkotyki, alkohol, papierosy tradycyjne i elektroniczne), a także uzależnieniom behawioralnym. Nałogowe korzystanie z telefonów komórkowych, gier czy funkcjonowanie w oderwaniu od rzeczywistości na rzecz świata wirtualnego, mogą prowadzić do zaburzeń psychospołecznych i zdrowotnych, pogłębiając skalę problemów w przyszłości. Obszary te wymagają współpracy z instytucjami (poradnie, ośrodki zdrowia, samorządy lokalne) oraz specjalistami (psycholodzy, pracownicy ochrony zdrowia, terapeuci uzależnień).